תנ״ך · ראשונים · רש״י · נביאים

רש"י על יהושע

רש״י

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

רש"י על יהושע

רש״י

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/רשי-על-יהושע/
הקובץ נוצר ב־16 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611160902 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 4
פרק ב 5
פרק ג 7
פרק ד 9
פרק ה 10
פרק ו 12
פרק ז 13
פרק ח 15
פרק ט 16
פרק י 17
פרק יא 18
פרק יב 18
פרק יג 19
פרק יד 20
פרק טו 21
פרק טז 25
פרק יז 25
פרק יח 27
פרק יט 30
פרק כ 31
פרק כא 31
פרק כב 32
פרק כג 33
פרק כד 33

פרק א

פסוק א
וַיְהִי אַחֲרֵי מוֹת מֹשֶׁה מְחוּבָּר עַל סֵדֶר הַתּוֹרָה הַמְסַיֶּימֶת בִּפְטִירַת מֹשֶׁה, וְזֶה מְחוּבָּר לָהּ.

פסוק ב
מֹשֶׁה עַבְדִּי מֵת וְאִילּוּ הָיָה קַיָּים, בּוֹ הָיִיתִי חָפֵץ. וְרַבּוֹתֵינוּ דְּרָשׁוּהוּ (תמורה טז א) עַל שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים הֲלָכוֹת שֶׁנִּשְׁתַּכְּחוּ בִּימֵי אֵבֶלוֹ שֶׁל מֹשֶׁה. בָּא יְהוֹשֻׁעַ וְשָׁאַל, אָמַר לוֹ הַקָּבָ"ה: מֹשֶׁה עַבְדִּי מֵת וְהַתּוֹרָה עַל שְׁמוֹ נִקְרֵאת, לוֹמַר לְךָ אִי אֶפְשָׁר, צֵא וְטוֹרְדָן בְּמִלְחָמָה.

פסוק ג
כָּל מָקוֹם אֲשֶׁר תִּדְרֹךְ כַּיּוֹצֵא בּוֹ נֶאֱמַר לְמֹשֶׁה, וְשָׁנִינוּ בְּסִפְרֵי (פר' עקב): אִם לְלַמֵּד עַל תְּחוּמֵי אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, הֲרֵי הוּא אוֹמֵר: מֵהַמִּדְבָּר וְהַלְּבָנוֹן הַזֶּה, אִם כֵּן לָמָּה נֶאֱמַר: **כָּל מָקוֹם אֲשֶׁר תִּדְרֹךְ כַּף אַף חוּצָה לָאָרֶץ, מְשֻׁתְּכְּבְּשׁוּ אֶת הָאָרֶץ, כָּל מַה שֶּׁתִּכְבְּשׁוּ מִחוּצָה לָאָרֶץ יִהְיֶה קָדוֹשׁ וְיִהְיֶה שֶׁלָּכֶם.

פסוק ד
מֵהַמִּדְבָּר וְהַלְּבָנוֹן הַזֶּה הוּא מִדְבַּר קָדֵשׁ, מִדְבַּר צִין שֶׁעַל יְדֵי אֱדוֹם, שֶׁהָיָה בְּמִקְצוֹעַ דְּרוֹמִית מִזְרָחִית וְדֶרֶךְ שָׁם נִכְנְסוּ לָאָרֶץ, שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר כ טז): וְהִנֵּה אֲנַחְנוּ בְקָדֵשׁ וְגוֹמֵר, וּמִנַּיִן שֶׁהָיָה בִּדְרוֹמִית מִזְרָחִית, שֶׁנֶּאֱמַר (שם לד ג): וְהָיָה לָכֶם פְּאַת נֶגֶב מִמִּדְבַּר צִין עַל יְדֵי אֱדוֹם.
וְעַד הַנָּהָר הַגָּדוֹל נְהַר פְּרָת זֶה רָחְבָּהּ מִדְּרוֹם לְצָפוֹן.
כֹּל אֶרֶץ הַחִתִּים בַּכְּלָל הַזֶּה.
וְעַד הַיָּם הַגָּדוֹל מְבוֹא הַשָּׁמֶשׁ לְאָרְכָּהּ, מִן הַמִּזְרָח לַמַּעֲרָב.

פסוק ו
חֲזַק וֶאֱמָץ בְּדֶרֶךְ אֶרֶץ, כְּמָה שֶׁהוּא אוֹמֵר: כִּי אַתָּה תַּנְחִיל.

פסוק ז
רַק חֲזַק וֶאֱמַץ מְאֹד בְּתוֹרָה, כְּמוֹ שֶׁהוּא אוֹמֵר: לִשְׁמֹר וְלַעֲשׂוֹת כְּכָל הַתּוֹרָה.
תַּשְׂכִּיל תַּצְלִיחַ.

פסוק ח
סֵפֶר הַתּוֹרָה הַזֶּה סֵפֶר מִשְׁנֵה תּוֹרָה הָיָה לְפָנָיו.
וְהָגִיתָ בּוֹ וְהִתְבּוֹנַנְתָּ בּוֹ, כָּל הֶגְיוֹן שֶׁבַּתּוֹרָה בַּלֵּב, כְּמָה דְּאַתְּ אָמַר (תהלים יט טו): וְהֶגְיוֹן לִבִּי לְפָנֶיךָ, (ישעיהו לג יח): לִבְּךָ יֶהְגֶּה אֵימָה.

פסוק ט
הֲלוֹא צִוִּיתִיךָ חֲזַק וֶאֱמָץ בְּמִלְחָמָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר: אַל תַּעֲרֹץ וְאַל תֵּחָת. וְהֵיכָן צִוָּהוּ בִּימֵי מֹשֶׁה, שֶׁנֶּאֱמַר (דברים לא כג): וַיְצַו אֶת יְהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן וְגוֹ'.

פסוק י
וַיְצַו יְהוֹשֻׁעַ בְּיוֹם שֶׁתַּמּוּ יְמֵי בְכִי אֵבֶל מֹשֶׁה.

פסוק יא
הָכִינוּ לָכֶם צֵדָה כָּל דָּבָר הַצָּרִיךְ לַדֶּרֶךְ וּכְלֵי זֵינָם לַמִּלְחָמָה אָמַר לָהֶם לְתַקֵּן, שֶׁאִם אַתָּה אוֹמַר בְּמַאֲכָל וּבְמִשְׁתֶּה, הֲרֵי הֵיוּ מִסְתַּפְּקִים בַּמָּן שֶׁבִּכְלֵיהֶם עַד ט"ז בְּנִיסָן, וְכֵן הוּא אוֹמֵר (לקמן ה יב): וַיִּשְׁבֹּת הַמָּן מִמָּחֳרָת (מִפִּי רַבִּי).
בְּעוֹד שְׁלֹשֶׁת יָמִים בְּסוֹף שְׁלֹשֶׁת יָמִים, בְּעוֹד שְׁתִּהְיוּ כָּאן שְׁלֹשֶׁת יָמִים וְאַחַר תַּעֲבֹרוּ.

פסוק יד
כָּל גִּבּוֹרֵי הַחַיִל שֶׁבָּכֶם יַעַבְרוּ חֲלוּצִים.

פסוק טו
מִזְרַח הַשָּׁמֶשׁ עֵבֶר מִזְרְחִי שֶׁל יַרְדֵּן.

פסוק יח
יַמְרֶה יַקְנִיט אֶת דְּבָרֶיךָ.

פרק ב

פסוק א
וַיִּשְׁלַח יְהוֹשֻׁעַ וְגוֹ' עַל כָּרְחִי אֲנִי צָרִיךְ לוֹמַר שֶׁבְּתוֹךְ יְמֵי אֵבֶל מֹשֶׁה שְׁלָחָם, שֶׁהֲרֵי לְסוֹף ג' יָמִים שֶׁתַּמּוּ יְמֵי אֵבֶל מֹשֶׁה עָבְרוּ אֶת הַיַּרְדֵּן, שֶׁמִּשָּׁם אָנוּ לְמֵדִים שֶׁמֵּת מֹשֶׁה בְּז' אֲדָר כְּשֶׁאַתָּה מוֹנֶה ל"ג לְמַפְרֵעַ מִיּוֹם שֶׁעָלוּ מִן הַיַּרְדֵּן בֶּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן, וְעַל כָּרְחָךְ מִשֶּׁנִּשְׁתַּלְּחוּ הַמְרַגְּלִים לֹא עָבְרוּ אֶת הַיַּרְדֵּן עַד יוֹם הַחֲמִישִׁי, שֶׁנֶּאֱמַר: וַיֵּשְׁבוּ שָׁם שְׁלֹשֶׁת יָמִים עַד־שָׁבוּ הָרוֹדְפִים בּוֹ בַּלַּיְלָה, וַיַּעַבְרוּ וַיָּבֹאוּ אֶל יְהוֹשֻׁעַ בִּן־נוּן... וַיַּשְׁכֵּם יְהוֹשֻׁעַ בַּבֹּקֶר וַיִּסְעוּ מֵהַשִּׁטִּים הֲרֵי יוֹם ד', וַיָּלִינוּ שָׁם טֶרֶם יַעֲבֹרוּ נִמְצָא שֶׁלֹּא עָבְרוּ עַד יוֹם ה'.
חָרֵשׁ בְּרָז, כָּךְ תִּירְגֵּם יוֹנָתָן, אָמַר לָהֶם: עֲשׂוּ עַצְמְכֶם כְּחֵרְשִׁים, כְּדֵי שֶׁלֹּא יַסְתִּירוּ דִּבְרֵיהֶם מִפְּנֵיכֶם. דָּבָר אַחֵר: חֶרֶשׁ חֶרֶס, הַטְעִינוּ עַצְמְכֶם קְדֵרוֹת כְּדֵי שֶׁתִּהְיוּ נִרְאִין כְּקַדְּרִין.
רְאוּ אֶת הָאָרֶץ וְאֶת יְרִיחוֹ וַהֲלֹא יְרִיחוֹ בִּכְלָל הָיְתָה וְלָמָּה יָצְאת, אֶלָּא שֶׁהָיְתָה קָשָׁה כְּנֶגֶד כּוּלָּם, לְפִי שֶׁהָיְתָה יוֹשֶׁבֶת עַל הַסָּפָר. וְכַיּוֹצֵא בּוֹ (שמואל ב ב ל): וַיִּפְקְדוּ מֵעַבְדֵי דָוִד תִּשְׁעָה־עָשָׂר אִישׁ וַעֲשָׂהאֵל, וַהֲלֹא עֲשָׂהאֵל בִּכְלָל הָיָה וְלָמָּה יָצָא, אֶלָּא שֶׁהָיָה קָשֶׁה כְּנֶגֶד

כּוּלָם, כַּיּוֹצֵא בּוֹ (מלכים א יא א): וְהַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה אָהַב נָשִׁים נָכְרִיּוֹת רַבּוֹת וְאֶת בַּת פַּרְעֹה, וַהֲלֹא בַּת פַּרְעֹה בִּכְלָל הָיְתָה וְלָמָּה יָצָאת, אֶלָּא שֶׁהָיָה מְחַבְּבָהּ כְּנֶגֶד כּוּלָם, וּכְלַפֵּי חֵטְא שֶׁהֶחֱטִיאָה אוֹתוֹ יוֹתֵר מִכּוּלָן, כָּךְ שְׁנוּיָיה בְּסִפְרֵי (עקב נב).
אִשָּׁה זוֹנָה תִּירְגֵּם יְהוֹנָתָן: פּוּנְדְּקִיתָא, מוֹכֶרֶת מֵינֵי מְזוֹנוֹת.

פסוק ב
לַחְפֹּר לְרַגֵּל, כְּמוֹ (איוב לט כט): מִשָּׁם חָפַר אֹכֶל.

פסוק ד
וַתִּצְפְּנוֹ יֵשׁ מִקְרָאוֹת מְדַבְּרִים עַל הָרַבִּים כְּיָחִיד, לְפִי שֶׁמִּיהֲרָה בְּהַטְמָנָתָם וּבְמָקוֹם צַר, כְּאִילּוּ הָיָה יָחִידִי, וּמִדְרַשׁ אַגָּדַת תַּנְחוּמָא יֵשׁ (שלח א): פִּנְחָס וְכָלֵב הָיוּ, וּפִנְחָס עָמַד לִפְנֵיהֶם וְלֹא רָאוּהוּ לְפִי שֶׁהָיָה כְּמַלְאָךְ. דָּבָר אַחֵר: וַתִּצְפְּנוֹ כָּל אֶחָד וְאֶחָד בִּפְנֵי עַצְמוֹ, וְדוּגְמָתוֹ מָצִינוּ (משלי כז ט): שֶׁמֶן וּקְטֹרֶת יְשַׂמַּח לֵב, וְלֹא אָמַר יְשַׂמְּחוּ לֵב.

פסוק ו
בִּפְשָׁתֵי הָעֵץ פִּשְׁתִּים בְּגִבְעוֹלֵיהֶן.

פסוק ז
עַל הַמַּעְבְּרוֹת מָקוֹם מַעֲבַר הַמַּיִם, שֶׁהָיוּ סְבוּרִים שֶׁחָזְרוּ לַאֲחוֹרֵיהֶם אֶל עַרְבוֹת מוֹאָב, וְהַיַּרְדֵּן מַפְסִיק בֵּינָתַיִם.
וְהַשַּׁעַר סָגְרוּ הַשּׁוֹעֲרִים.

פסוק יא
וְלֹא קָמָה עוֹד רוּחַ בְּאִישׁ אֲפִילּוּ לִשְׁכַּב עִם אִשָּׁה, אָמְרוּ: אֵין לְךָ כָּל שֵׂר וְנָגִיד שֶׁלֹּא בָּא אֶל רָחָב הַזּוֹנָה, וּבַת עֶשֶׂר שָׁנִים הָיְתָה כְּשֶׁיָּצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, וְזִנְּתָה כָּל אַרְבָּעִים שָׁנָה (זבחים קטז ב).

פסוק יב
אוֹת אֱמֶת שֶׁתַּעֲשׂוּ כְּשֶׁתָּבֹאוּ וְתִכְבְּשׁוּ אֶת הָעִיר, שֶׁתַּכִּירוּ הָאוֹת וְתַחְיוּנִי.

פסוק טו
וַתּוֹרִדֵם בַּחֶבֶל בְּעַד הַחַלּוֹן בְּאוֹתוֹ חֶבֶל וְחַלּוֹן הָיוּ הַנּוֹאֲפִים עוֹלִין אֵלֶיהָ. אָמְרָה: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, בְּאֵלּוּ חָטָאתִי בְּאֵלּוּ תִּמָּחוֹל לִי.

פסוק טז
עַד שׁוֹב הָרֹדְפִים רָאֲתָה בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁיְּשׁוּבוּ לְסוֹף שְׁלֹשֶׁת יָמִים.

פסוק יז
נְקִיִּים אֲנַחְנוּ הֲרֵי אָנוּ תּוֹלִין הַדָּבָר בְּךָ לַעֲשׂוֹת הָאוֹת הַזֶּה.

פסוק יח
אֶת תִּקְוַת לְשׁוֹן קַו וְחֶבֶל.

פסוק יט
דָּמוֹ בְרֹאשׁוֹ עָוֹן הֲרִיגָתוֹ עַל רֹאשׁוֹ תְּהֵא, כִּי הוּא יִגְרוֹם מִיתָתוֹ.*
דָּמוֹ בְרֹאשֵׁנוּ עָוֹן הֲרִיגָתוֹ תְּהֵא עָלֵינוּ.

פסוק כג
וַיַּעַבְרוּ אֶת הַיַּרְדֵּן.

פרק ג

פסוק ג
וַהֲלַכְתֶּם אַחֲרָיו. נִשְׁתַּנָּה הַמַּסָּע הַזֶּה מִשְּׁאָר מַסָּעוֹת, שֶׁכָּל זְמַן שֶׁמִּשָּׁה הָיָה קַיָּים הָיָה עַמּוּד הֶעָנָן נוֹסֵעַ תְּחִלָּה, וּמַרְאֶה לָהֶם הַדֶּרֶךְ וְהָאָרוֹן נוֹסֵעַ אַחַר ב' דְּגָלִים, עַכְשָׁיו הָאָרוֹן נוֹסֵעַ תְּחִלָּה.
וְהַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם לְפִי שֶׁיָּצְאוּ כּוּלָּם מִלֵּוִי (אֲבִי) אֲבִי עַמְרָם נִקְרְאוּ לְוִיִּם, כְּמוֹ שֶׁפֵּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ בִּבְרֵאשִׁית רַבָּה: בְּמ"ח מְקוֹמוֹת נִקְרְאוּ הַכֹּהֲנִים לְוִיִּם. וְזֶה טַעְמוֹ שֶׁל דָּבָר (מפי רבי).

פסוק ד
אַךְ רָחוֹק יִהְיֶה כְּבוֹדוֹ שֶׁל מָקוֹם הוּא.
וּבֵינֵיכֶם כְּמוֹ וּבֵינוֹ, וְדוֹמֶה לוֹ (תהלים קמט ב): יִשְׂמַח יִשְׂרָאֵל בְּעוֹשָׂיו. דָּבָר אַחֵר: ב' אֲרוֹנוֹת הָיוּ, שֶׁל שְׁכִינָה וְשֶׁל יוֹסֵף מְהַלְּכִין יַחַד.
כְּאַלְפַּיִם אַמָּה כְּדֵי שֶׁתִּהְיוּ יְכוֹלִין לֵילֵךְ וּלְהִתְפַּלֵּל לְפָנָיו בְּשַׁבָּת, כָּךְ מְפוֹרָשׁ בְּמִדְרַשׁ תַּנְחוּמָא, לְפִי שֶׁיָּדַע שֶׁעֲתִידִין לְהִיוֹת צָרִים לְפָנָיו יְרִיחוֹ בַּשַּׁבָּת.
לְמַעַן אֲשֶׁר תֵּדְעוּ מוּסָב עַל: וַהֲלַכְתֶּם אַחֲרָיו.
כִּי לֹא עֲבַרְתֶּם בַּדֶּרֶךְ לֹא הֲלַכְתֶּם בְּעִנְיָן זֶה עַד הֵנָּה.

פסוק ה
וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי, וְיוֹם ל' שֶׁל אֵבֶל הָיָה רִאשׁוֹן לְג' הַיָּמִים.
הִתְקַדָּשׁוּ הִזְדַּמְּנוּ.
כִּי מָחָר בְּעָבְרְכֶם אֶת הַיַּרְדֵּן.
נִפְלָאוֹת תֵּירְגֵּם יוֹנָתָן: פְּרִישָׁן.

פסוק ו
וַיֹּאמֶר יְהוֹשֻׁעַ אֶל הַכֹּהֲנִים בְּיוֹם הַמֶּחֳרָת.
שְׂאוּ אֶת אֲרוֹן הַבְּרִית עַד עַכְשָׁיו נָשְׂאוּ הַלְוִיִּם, וְהַיּוֹם הַכֹּהֲנִים.

פסוק ח
כְּבֹאֲכֶם עַד קְצֵה מֵי הַיַּרְדֵּן כְּשֶׁתִּכָּנְסוּ לִפְנִים מִשְּׁפָתוֹ.
בַּיַּרְדֵּן תַּעֲמֹדוּ עַד אֲשֶׁר יַעַבְרוּ כָּל הָעָם אֶל הָעֵבֶר הַשֵּׁנִי.

פסוק ט
גְּשׁוּ הֵנָּה צִמְצֵם אֶת כּוּלָּם בֵּין שְׁנֵי בַּדֵּי אָרוֹן, זֶה אֶחָד מִן הַמְּקוֹמוֹת שֶׁהֶחֱזִיק מוּעָט אֶת הַמְרוּבֶּה.

פסוק י
בְּזֹאת תֵּדָעוּן בְּמַה שֶּׁאַתֶּם רוֹאִים שֶׁכֻּלְּכֶם מְצוּמְצָמִין כָּאן.

פסוק יא
הַבְּרִית אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ בְּרִית שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, שֶׁהוּא אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ. וְאַל תִּתְמַהּ עַל הַה"א שֶׁל הַבְּרִית, שֶׁהַרְבֵּה מִקְרָאוֹת מְדַבְּרִים כָּךְ, כְּמוֹ: (מלכים ב טז יז) הַמִּסְגְּרוֹת הַמְּכוֹנוֹת: (ירמיהו לא לט) הָעֶמֶק הַפְּגָרִים.
עֹבֵר לִפְנֵיכֶם מַקְדִּים לִפְנֵיכֶם לִיכָּנֵס לְתוֹךְ הַיַּרְדֵּן.

פסוק יב
קְחוּ לָכֶם שְׁנֵי עָשָׂר אִישׁ הִכִּינוּ אוֹתָם לִהְיוֹת נְכוֹנִים לְמַה שֶּׁאֲצַוֶּה אוֹתָם כְּשֶׁתַּעַבְרוּ אֶת הַיַּרְדֵּן.

פסוק יג
הַמַּיִם הַיֹּרְדִים מִלְמָעְלָה לְמַטָּה, כְּדֶרֶךְ כָּל הַנְּהָרוֹת הַמּוֹשְׁכִים.
וְיַעַמְדוּ נֵד אֶחָד כְּשֶׁיֵּרְדוּ הַמַּיִם עַד מָקוֹם שֶׁנִּכְרְתוּ שָׁם וְאֵינָם יוֹרְדִים מִשָּׁם וּלְמַטָּה, אֶלָּא הֵם מִתְקַבְּצִים וְנִגְדָּשִׁין וְעוֹלִין לְמַעְלָה, כִּיפִּין עַל גַּבֵּי כִּיפִּין.
נֵד כְּמוֹ (תהלים לג ז): כֹּונֵס כַּנֵּד: (ישעיהו יז יא), נֵד קָצִיר, לְשׁוֹן גּוֹבַהּ, וְכֵן חִבְּרָם מְנַחֵם.*

פסוק טו
גְּדוֹתָיו לְשׁוֹן שָׂפָה גְּבֹהָה.
כָּל יְמֵי קָצִיר שְׁיְמֵי נִיסָן יְמֵי קְצִיר הֵם.

פסוק טז
הָרָחֵק מְאֹד מִמָּקוֹם שֶׁעָמְדוּ שָׁם נִפְסְקוּ.
מֵאָדָם הָעִיר כְּךְ שְׁמָהּ.

וְהַיְרֵדִים אוֹתָם שָׁהָיוּ יוֹרְדִים מִשָּׁם וּלְמַטָּה תְּחִלָּה.
תַּמּוּ נִכְרָתוּ עִבְרוּ כְּדֶרֶךְ הֲלִיכָתָן כְּכָל הַנִּחָלִים הַהוֹלְכִים אֶל הַיָּם עַד אֲשֶׁר תַּמּוּ.

פסוק יז
וַיַּעַמְדוּ הַכֹּהֲנִים אֵצֶל שְׂפַת הַיַּרְדֵּן.
בְּתוֹךְ הַיַּרְדֵּן וְכָל זְמַן שֶׁעָמְדוּ לֹא יָרְדוּ הַמַּיִם הָעֶלְיוֹנִים לְמַטָּה, וּבְתוֹךְ כָּךְ כָּל הָעָם עוֹבְרִים בְּחָרְבָה.
הָכֵן מְכוּוָנִים וְנִצָּבִים זֶה כְּנֶגֶד זֶה.

פרק ד

פסוק ב
שְׁנֵים עָשָׂר אֲנָשִׁים הֵם שֶׁנִּזְכָּרִים לְמַעְלָה לִהְיוֹת נְכוֹנִים.

פסוק ג
וְהַעֲבַרְתֶּם אוֹתָם עִמָּכֶם כְּמִצְוַת מֹשֶׁה (דברים כז ד) לִבְנוֹת לָהֶם מִזְבֵּחַ בְּהַר עֵיבָל וְלִכְתּוֹב עֲלֵיהֶם אֶת דִּבְרֵי הַתּוֹרָה, וּבוֹ בַּיּוֹם בָּאוּ אֶל הַר עֵיבָל וּבָנוּ בָּהֶם אֶת הַמִּזְבֵּחַ וְהֶעֱלוּ עוֹלוֹת וּשְׁלָמִים, וְאָכְלוּ וְשָׁתוּ, וְקִפְּלוּ אוֹתָם וּבָאוּ וְלָנוּ בַּגִּלְגָּל.

פסוק ה
עִבְרוּ לִפְנֵי אֲרוֹן וְגוֹ' הִכָּנְסוּ עַתָּה בַּיַּרְדֵּן וְעִבְרוּ עַד לִפְנֵי הַכֹּהֲנִים.

פסוק ז
וְהָיוּ הָאֲבָנִים הָאֵלֶּה בַּגִּלְגָּל לְזִכָּרוֹן זֶה.

פסוק ט
וּשְׁתֵּים עָשְׂרֵה אֲבָנִים אֲחֵרוֹת הֵקִים יְהוֹשֻׁעַ בְּתוֹךְ הַיַּרְדֵּן.

פסוק י
עַד תֹּם כָּל־הַדָּבָר כְּמוֹ שֶׁשָּׁנִינוּ בְּמַסֶּכֶת סוֹטָה (לד א): עוֹדָם בַּיַּרְדֵּן, אָמַר לָהֶם יְהוֹשֻׁעַ: דְּעוּ לָמָּה אַתֶּם עוֹבְרִים אֶת הַיַּרְדֵּן, עַל מְנָת שֶׁתּוֹרִישׁוּ אֶת כָּל יוֹשְׁבֵי הָאָרֶץ וְכוּ'.

פסוק יא
וַיְהִי כַּאֲשֶׁר תַּם כָּל הָעָם לַעֲבוֹר וַיַּעֲבֹר אֲרוֹן וְגוֹ' לֹא כְּדֶרֶךְ שֶׁעָבְרוּ הָאֲחֵרִים, אֶלָּא כְּמוֹ שֶׁמְּפוֹרָשׁ לְמַטָּה בָּעִנְיָן (להלן פסוק יח): נִתְקְעוּ כַּפּוֹת רַגְלֵי הַכֹּהֲנִים לַאֲחוֹרֵיהֶם אֶל הֶחָרְבָה עַל הַשָּׂפָה שֶׁנִּכְנְסוּ בָּהּ, שֶׁהָיוּ עוֹמְדִים אֶצְלָהּ, וְחָזְרוּ הַמַּיִם לַאֲחוֹרֵיהֶם לֵילֵךְ כְּתִמּוֹל שִׁלְשׁוֹם: נִמְצָא, אֲרוֹן וְנוֹשְׂאָיו מִצַּד זֶה וְכָל יִשְׂרָאֵל מִצַּד זֶה, נָשָׂא הָאֲרוֹן אֶת נוֹשְׂאָיו וְעָבַר.
לִפְנֵי הָעָם לְעֵינֵי הָעָם.

פסוק טז

צַוֵּה אֶת הַכֹּהֲנִים כָּאן פֵּירַשׁ הַכָּתוּב אֶת הָאָמוּר לְמַעְלָה, הֵיאַךְ עָבַר אֲרוֹן ה' וְהַכֹּהֲנִים לִפְנֵי הָעָם וְגוֹ'.

וַיַּעֲלוּ מִן הַיַּרְדֵּן 'וַיַּעַבְרוּ' אֵין כְּתִיב כָּאן, אֶלָּא 'וַיַּעֲלוּ', לְמַדְנוּ שֶׁעַל הַשְּׂפָה שֶׁהָיוּ עוֹמְדִין אֶצְלָהּ עָלוּ, וְאִי אֶפְשָׁר לוֹמַר שֶׁהָיוּ עוֹמְדִין אֵצֶל שִׂפַּת הַיַּרְדֵּן שֶׁבַּמַּעֲרָב, שֶׁהֲרֵי נֶאֱמַר לְמַעְלָה (ג טו) נִטְבְּלוּ רַגְלֵי הַכֹּהֲנִים בִּקְצֵה הַמַּיִם, וְשָׁם נֶאֱמַר וַיַּעַמְדוּ הַכֹּהֲנִים וְכָל יִשְׂרָאֵל עוֹבְרִים.

פסוק יח

נִתְקוּ כַּפּוֹת רַגְלֵי הַכֹּהֲנִים מִן הַמַּיִם אֶל הֶחָרָבָה שֶׁאֶצְלָם, וַיָּשׁוּבוּ הַמַּיִם לִמְקוֹמָם; נִמְצָא, אֲרוֹן מִצַּד זֶה וְיִשְׂרָאֵל מִצַּד זֶה, נָשָׂא אֲרוֹן אֶת נוֹשְׂאָיו וְעָבַר. וְעַל דָּבָר זֶה נֶעֱנַשׁ עוּזָּא (שמואל ב ו ז) כְּשֶׁאָחַז בָּאָרוֹן, נוֹשְׂאָיו נָשָׂא, עַצְמוֹ לֹא כָּל שֶׁכֵּן.

פסוק כ

הַקִּים יְהוֹשֻׁעַ בַּגִּלְגָּל הוּא הַמָּלוֹן אֲשֶׁר לָנוּ בּוֹ הַלַּיְלָה.

פרק ה

פסוק א

אֲשֶׁר בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן יָמָּה לְצַד שֶׁעָבְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, הוּא צַד שֶׁל מַעֲרָבִי, וְעַד עַכְשָׁיו הָיוּ בְּעֵבֶר מִזְרָחִי.

פסוק ב

חַרְבוֹת צֻרִים כְּתַרְגּוּמוֹ: אִזְמֶלְוָן חֲרִיפִין, וְכֵן (תהלים פט מד): אַף תָּשִׁיב צוּר חַרְבּוֹ, כְּשֶׁהַחֲרִיפוּת נָהְפָּךְ לַצְּדָדִין וְאֵינוֹ חוֹתֵךְ יָפֶה, וְכֵן (ישעיהו נד יז): כָּל כְּלִי יוּצַר עָלַיִךְ.

שֵׁנִית שֶׁמָּלוּ כְּבָר בְּלֵיל יְצִיאָתָם מִמִּצְרַיִם קָהָל גָּדוֹל יַחַד, וְזוֹ פַּעַם שֵׁנִית, שֶׁכָּל הָאַרְבָּעִים שָׁנָה שֶׁהָיוּ בַּמִּדְבָּר לֹא נָשְׁבָה לָהֶם רוּחַ צְפוֹנִית וְלֹא הָיָה לָהֶם יוֹם נוֹחַ לָמוּל, כְּמוֹ שֶׁשָּׁנִינוּ בִּיבָמוֹת (עא ב). וְרַבּוֹתֵינוּ אָמְרוּ (שם): שֵׁנִית זוֹ פְּרִיעַת מִילָה שֶׁלֹּא נִתְּנָה לְאַבְרָהָם אָבִינוּ.

פסוק ג

גִּבְעַת הָעֲרלוֹת עַל שֵׁם הַמְּאוֹרָע נִקְרָא, שֶׁנַּעֲשָׂה כְּמִין גִּבְעָה.

פסוק ד

וְזֶה הַדָּבָר עַל יְדֵי דִּבּוּר מָל אוֹתָם, אָמַר לָהֶם: סְבוּרִים אַתֶּם לִירֹשׁ אֶת הָאָרֶץ עֲרֵלִים, לֹא כָּךְ נֶאֱמַר לְאַבְרָהָם (בראשית יז ט): וְאַתָּה אֶת־בְּרִיתִי תִּשְׁמֹר וְגוֹמֵר (שם שם ח), וְנָתַתִּי לְךָ וּלְזַרְעֲךָ אַחֲרֶיךָ אֵת אֶרֶץ מְגֻרֶיךָ.

כָּל הָעָם הַיּוֹצֵא לֹא הָיָה אֶחָד מֵהֶם כָּאן, שֶׁכֻּלָּם מֵתוּ, וְהֵם הָיוּ מוּלִים, שֶׁנֶּאֱמַר: כִּי מֻלִים הָיוּ.

פסוק ה

לֹא מָלוּ כְּמוֹ שֶׁפֵּירַשְׁתִּי, שֶׁלֹּא נִשְׁבָּה רוּחַ צְפוֹנִית, וְהֵם שֶׁמָּלוּ עַכְשָׁיו.

פסוק ז

וְאֶת בְּנֵיהֶם הֵקִים תַּחְתָּם וְאֶת בְּנֵיהֶם שֶׁהֵקִים תַּחְתֵּיהֶם, הֵם הַיִּלּוֹדִים בַּמִּדְבָּר, אוֹתָם מָל יְהוֹשֻׁעַ.

פסוק ח

וַיֵּשְׁבוּ תַּחְתָּם (תַּרְגּוּם:) בַּאֲתַרְהוֹן, וְלֹא צָרוּ עַל הָעִיר.

עַד חֱיוֹתָם מִן הַמַּכָּה.

פסוק ט

גַּלּוֹתִי הֲסִירוֹתִי אֶת חֶרְפַּת מִצְרַיִם, שֶׁהָיוּ אוֹמְרִים: רְאוּ כִּי רָעָה נֶגֶד פְּנֵיכֶם, כּוֹכָב אֶחָד יֵשׁ שֶׁשְּׁמוֹ 'רָעָה' וְהוּא סִימָן שֶׁל דָּם, רוֹאִין אָנוּ אוֹתוֹ עֲלֵיכֶם בַּמִּדְבָּר, וְהוּא שֶׁאָמַר מֹשֶׁה בַּמִּדְבָּר (שמות לב יב): לָמָּה יֹאמְרוּ מִצְרַיִם לֵאמֹר בְּרָעָה הוֹצִיאָם, וְהֵם אֵינָם יוֹדְעִים שֶׁהוּא דַּם מִילָה, וּכְשֶׁמָּלוּ בִּימֵי יְהוֹשֻׁעַ וּבָא אוֹתוֹ הַדָּם הוּסְרָה אוֹתָהּ הַחֶרְפָּה שֶׁעֲדַיִן עֵרֶב רַב שֶׁעָלוּ עִמָּהֶם הָיוּ מוֹנִים לָהֶם, כָּךְ דָּרַשׁ רַבִּי מֹשֶׁה הַדַּרְשָׁן.

גַּלּוֹתִי הֲסִירוֹתִי, כְּמוֹ: (תהלים קיט כב), גַּל מֵעָלַי חֶרְפָּה: (בראשית כט י), וַיָּגֶל אֶת הָאֶבֶן.

פסוק יא

מִמָּחֳרַת הַפֶּסַח יוֹם הַנַּפֶת הָעוֹמֶר, שֶׁהִקְרִיבוּ עוֹמֶר תְּחִלָּה וּמִז' בַּאֲדָר שֶׁמֵּת מֹשֶׁה, שֶׁפָּסַק הַמָּן, הָיוּ מִסְתַּפְּקִין עַד עַכְשָׁיו מִמָּן שֶׁבִּכְלֵיהֶם שֶׁלָּקְטוּ בְּשִׁבְעָה בַּאֲדָר, שֶׁנֶּאֱמַר (שמות טז לה): אֶת הַמָּן אָכְלוּ אַרְבָּעִים שָׁנָה, וַהֲלֹא מ' שָׁנָה חָסֵר שְׁלֹשִׁים יוֹם, שֶׁהֲרֵי תְּחִלַּת יְרִידַת הַמָּן בְּט"ו בְּאִיָּיר, אֱמוֹר מֵעַתָּה, בַּחֲרָרָה שֶׁהוֹצִיאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם טָעֲמוּ טַעַם מָן.

פסוק יב

וְלֹא הָיָה עוֹד לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל מָן לְפִיכָךְ: וַיֹּאכְלוּ מֵעֲבוּר הָאָרֶץ, אִם הָיָה לָהֶם מָן לֹא הָיוּ אוֹכְלִים מִן הַתְּבוּאָה, שֶׁהַמָּן הָיָה נוֹחַ לָהֶם, מָשָׁל אוֹמֵר לַתִּינוֹק: מִפְּנֵי מָה אַתָּה אוֹכֵל פַּת שְׁעוֹרִין, לְפִי שֶׁאֵין לִי פַּת חִטִּין, לְכָךְ נֶאֱמַר: וְלֹא הָיָה עוֹד וְגוֹ'.

פסוק יג

בִּהְיוֹת יְהוֹשֻׁעַ בִּיְרִיחוֹ מִכָּאן לְעִיבּוּרָהּ שֶׁל עִיר שֶׁהִיא מִן הָעִיר, שֶׁאִי אֶפְשָׁר לוֹמַר בְּתוֹךְ יְרִיחוֹ.*

הֲלָנוּ אַתָּה (תַּרְגּוּם:) הַלְמִסְעַדְנָא אֲתֵיתָא.

פסוק יד
עַתָּה בָאתִי לְעֶזְרָתְךָ, שֶׁאֵין אָדָם יָכוֹל לְהִלָּחֵם עָלֶיהָ וּלְתוֹפְשָׂהּ לְהַפִּיל הַחוֹמָה, אֲבָל בִּימֵי משֶׁה רַבָּךְ בָּאתִי וְלֹא חָפֵץ בִּי, שֶׁנֶּאֱמַר (שמות לג טו): אִם אֵין פָּנֶיךָ הֹלְכִים וְגוֹ'.

פסוק טו
שַׂר צְבָא ה' יִשְׂרָאֵל שֶׁהוּא צָבָא לַה', וּמִיכָאֵל הָיָה, שֶׁנֶּאֱמַר (דניאל י כא): מִיכָאֵל שַׂרְכֶם.

פרק ו

פסוק א
סֹגֶרֶת וּמְסֻגֶּרֶת כְּתַרְגּוּמוֹ: אֶחִידָא בְּדָשִׁין דְּפַרְזְלָא, וּמִתַּקְפָא בְּעִבְּרִין דִּנְחָשׁ.

פסוק ד
הַיּוֹבְלִים אֵילִים.

פסוק ה
בִּמְשֹׁךְ בִּתְקִיעָה אֲחֶרוֹנָה, בְּהַאֲרִיךְ הַתּוֹקֵעַ אֶת הַקּוֹל.
תַּחְתֶּיהָ בִּמְקוֹמָהּ.

פסוק ט
וְהֶחָלוּץ בְּנֵי רְאוּבֵן וּבְנֵי גָד הָיוּ עוֹבְרִים לִפְנֵיהֶם, לְפִי שֶׁהָיוּ בְּנֵי גָד גִּבּוֹרִים וּמַכִּים בִּזְרוֹעַ חֲזָקָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים לג כ): וְטָרַף זְרוֹעַ אַף קָדְקֹד.

פסוק יג
וְהַמְאַסֵּף שֵׁבֶט דָּן הַנּוֹסֵעַ אַחֲרוֹן, וְהוּא מְאַסֵּף אֶת כָּל הַמִּתְעַכְּבִים הָאַחֲרוֹנִים.

פסוק טו
בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבָּת הָיָה.

פסוק יז
וְהָיְתָה הָעִיר חֵרֶם הֶקְדֵּשׁ, כִּי הַיּוֹם שַׁבַּת קֹדֶשׁ, וְרָאוּי לִהְיוֹת קֹדֶשׁ שָׁלָל הַנִּשְׁלָל בּוֹ.

פסוק יח
וַעֲכַרְתֶּם לְשׁוֹן מַיִם עֲכוּרִים.

פסוק כג
וַיָּבֹאוּ הַנְּעָרִים הַמְרַגְּלִים כָּאן הָיוּ צְרִיכִים זֵירוּז וְנַעֲשׂוּ כְּנְעָרִים זְרִיזִים, וּבַלַּיְלָה הָרִאשׁוֹן הָיוּ כְּמַלְאָכִים שֶׁשָּׁמְרוּ עַצְמָן מִן הָעֲבֵירָה עִם רָחָב הַזּוֹנָה, לְכָךְ נִקְרְאוּ שָׁם מַלְאָכִים, וּלְכָךְ נִקְרְאוּ: אֲנָשִׁים, מַלְאָכִים, נְעָרִים.

פסוק כו
בִּבְכֹרוֹ יְיַסְּדָנָּה וּבִצְעִירוֹ בְּתְחִלַּת יְסוֹד שֶׁיִּבְנֶה בָּהּ יָמוּת בְּנוֹ הַבְּכוֹר, וְיִקְבְּרֶנּוּ וְיֵלֵךְ עַד שֶׁיָּמוּת הַצָּעִיר בְּגָמַר הַמְּלָאכָה, הִיא הַצָּבַת הַדְּלָתוֹת.

פרק ז

פסוק ב
עִם בֵּית אָוֶן אֵצֶל בֵּית אָוֶן.
מִקֶּדֶם לְבֵית אֵל מִמִּזְרַח לְבֵית אֵל.

פסוק ה
עַד הַשְּׁבָרִים (תַּרְגּוּם:) עַד דְּתַבְרוּנוֹן.*

פסוק ז
וְלוּ הוֹאַלְנוּ הַלְוַאי נִמְלַכְנוּ לָשֶׁבֶת בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן מִזְרָחָה, בְּאֶרֶץ סִיחוֹן וְעוֹג שֶׁנִּכְבְּשָׁה כְּבָר.

פסוק ט
וּמַה תַּעֲשֶׂה לְשִׁמְךָ הַמְשׁוּתָּף בִּשְׁמֵנוּ, זֶהוּ מִדְרָשׁוֹ. וּפְשׁוּטוֹ וּמַה תַּעֲשֶׂה לְשֵׁם גְּבוּרָתְךָ שֶׁיָּצָא כְּבָר, וְעַתָּה יֹאמְרוּ תְּשַׁשׁ כֹּחוֹ.

פסוק י
קֻם לְךָ קֻם לְךָ כְּתִיב, עֲמַד לְךָ מַה שֶּׁהִתְפַּלַּלְתָּ לְפָנַי וְהִזְכַּרְתִּי. דָּבָר אַחֵר: עָמַדְתָּ לְךָ בַּמַּחֲנָה וְלֹא יָצָאתָ עִמָּהֶם, וַאֲנִי אֲמַרְתִּי: (במדבר כז יז), אֲשֶׁר יוֹצִיאֵם וַאֲשֶׁר יְבִיאֵם, (דברים לא כג): כִּי אַתָּה תָּבִיא אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל... וְאָנֹכִי אֶהְיֶה עִמְּךָ: (שם ג כח), כִּי הוּא יַעֲבֹר לִפְנֵי הָעָם הַזֶּה וְהוּא יַנְחִיל אוֹתָם אִם תֵּלֵךְ אַתָּה לְפָנֵיהֶם יַצְלִיחוּ, וְאִם לָאו לֹא יַצְלִיחוּ. דָּבָר אַחֵר: **קֻם לָךְ** בִּשְׁבִילְךָ זֹאת לָהֶם, לֹא אָמַרְתִּי לְךָ לְהַקְדִּישׁ שְׁלַל הָעִיר.

פסוק יד
לַבָּתִּים יֵשׁ בְּמִשְׁפָּחָה אַחַת הַרְבֵּה בָּתֵּי אָבוֹת.
לַגְּבָרִים לְרָאשֵׁי גּוּלְגּוֹלֶת, כָּל אַנְשֵׁי הַבַּיִת יָבֹאוּ לַגּוֹרָל.

פסוק טו
(**תוספת**) **יִשָּׂרֵף בָּאֵשׁ** הָאוֹהֶל וְהַמִּטַּלְטְלִין.
אֹתוֹ וְאֶת כָּל אֲשֶׁר לוֹ כְּדֵין הַמְּפוֹרָשׁ לְמַטָּה (להלן פסוק כה): אוֹתוֹ וְהַבְּהֵמָה בִּסְקִילָה, וְהַזְקֵק שֶׁהוּא עַל 'בָּאֵשׁ' מוֹכִיחַ שֶׁהוּא נִפְרָד 'מֵאוֹתוֹ', שֶׁכֵּן מָצִינוּ מִקְרָאוֹת שֶׁהַטַּעַם מְחַלְּקָן, כְּמוֹ (דברים יא ל): אַחֲרֵי דֶּרֶךְ מְבוֹא הַשֶּׁמֶשׁ, שֶׁ'אַחֲרֵי' מוּפְלָג 'מִדֶּרֶךְ' עַל יְדֵי הַטַּעַם, וְכֵן פִּתְרוֹנוֹ: הַנִּלְכָּד בַּחֵרֶם יִשָּׂרֵף בָּאֵשׁ, הָרְאוּי לִישָּׂרֵף כְּמוֹ שֶׁמְּפֹרָשׁ לְמַטָּה.

אֹתוֹ וְאֶת כָּל אֲשֶׁר לוֹ כַּדִּין הָאֱמוּר לְמַטָּה, וְזֶה מִקְרָא קָצָר, וְדוֹמֶה לוֹ (שמואל ב ה ח): כָּל מַכֵּה יְבֻסִי וְיִגַּע בַּצִּנּוֹר, לֹא פֵּירַשׁ מַה יִּהְיֶה לוֹ. וּבְדִבְרֵי הַיָּמִים (א יא ו) פֵּירַשׁ: יִהְיֶה לְרֹאשׁ, אַף כָּאן לֹא פֵּירַשׁ מַה יִּהְיֶה בְּ'אוֹתוֹ וְכָל אֲשֶׁר לוֹ' וּלְמַטָּה פֵּירַשׁ.

פסוק טז

וַיַּקְרֵב אֶת יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי הַחשֶׁן, מָקוֹם שֶׁהַשְּׁבָטִים כְּתוּבִים, וּמָסַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא סִימָן, שֶׁהַשֵּׁבֶט שֶׁחָטָא אַבְנוֹ כֵּהָה, וְכֵהָתָה אַבְנוֹ שֶׁל יְהוּדָה.

פסוק יז

וַיַּקְרֵב אֶת מִשְׁפַּחַת יְהוּדָה לְגוֹרָל אֶחָד קֵרֵב רָאשֵׁי הַמִּשְׁפָּחוֹת, אָדָם אֶחָד מִכָּל הַמִּשְׁפָּחָה וְהִטִּילוּ גּוֹרָל עַל מִי יִפּוֹל, וְאַחַר כָּךְ עַל כָּל בָּתֵּי אָבוֹת שֶׁל אוֹתָהּ מִשְׁפָּחָה, וּבָא אָדָם אֶחָד מִכָּל בֵּית אָב לְגוֹרָל, וְאַחַר כֵּן בָּאוּ כָּל אַנְשֵׁי אוֹתוֹ הַבַּיִת.

פסוק יט

שִׂים־נָא כָבוֹד הִתְחִיל לְהוֹצִיא לַעַז עַל הַגּוֹרָל, אָמַר לוֹ: בְּגוֹרָל אַתָּה בָּא עָלַי, אַתָּה וְאֶלְעָזָר הַכֹּהֵן גְּדוֹלֵי הַדּוֹר אַתֶּם; הַטֵּל הַגּוֹרָל עַל שְׁנֵיכֶם, וְיִפּוֹל עַל הָאֶחָד. אָמַר לוֹ: שִׂים־נָא כָבוֹד, בְּבַקָּשָׁה מִמְּךָ, אַל תּוֹצִיא לַעַז עַל הַגּוֹרָלוֹת שֶׁבּוֹ עֲתִידָה הָאָרֶץ לֵיחָלֵק.

פסוק כ

וַיַּעַן עָכָן רָאָה בְּנֵי יְהוּדָה נֶאֱסָפִים לְמִלְחָמָה, אָמַר: מוּטָב שֶׁאָמוּת אֲנִי לְבַדִּי וְאַל יֵהָרְגוּ כַּמָּה אֲלָפִים מִיִּשְׂרָאֵל.

וְכָזֹאת וְכָזֹאת עָשִׂיתִי גַּם בַּחֲרָמִים אֲחֵרִים בִּימֵי מֹשֶׁה, שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר כא ב): וְהַחֲרַמְתִּי אֶת עָרֵיהֶם.

פסוק כא

וַאֵרֶא בַּשָּׁלָל הִתְבּוֹנַנְתִּי בְּמַה שֶׁכָּתוּב בַּתּוֹרָה (דברים כ יד): וְאָכַלְתָּ [אֶת־שְׁלַל] וְגוֹ'.

אַדֶּרֶת שִׁנְעָר תַּרְגּוּמוֹ: אִיצְטְלָא (דְּמֵילְתָא) בַּבְלִי, שֶׁכָּל מֶלֶךְ שֶׁלֹּא קָנָה לוֹ פַּלְטֵרִין בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, לֹא נִתְקָרְרָה דַּעְתּוֹ בְּמַלְכוּתוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר (ירמיהו ג יט): וְאֶתֵּן־לָךְ אֶרֶץ חֶמְדָּה נַחֲלַת צְבִי צִבְאוֹת גּוֹיִם, וְהָיָה לְמֶלֶךְ בָּבֶל פַּלְטֵרִין בִּירִיחוֹ, וּכְשֶׁהָיָה בָּא לְכָאן לוֹבֵשׁ אוֹתָם.

פסוק כב

וַיָּרָצוּ הָאֳהֱלָה שֶׁלֹּא יַקְדִּימוּ שֵׁבֶט יְהוּדָה וְיִטְלוּהָ מִשָּׁם לְהַכְחִישׁ אֶת הַגּוֹרָל.

פסוק כג

וַיִּצְּקֵם (תַּרְגּוּם:) וְאַתְּיכוּנוּן, וְרַבּוֹתֵינוּ אָמְרוּ (סנהדרין מד א): בָּא וַחֲבָטָן לִפְנֵי הַמָּקוֹם, אָמַר לְפָנָיו: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, עַל אֵלּוּ יִפְּלוּ רוּבָּן שֶׁל סַנְהֶדְרִין.

פסוק כד
וְאֶת בָּנָיו וגו' וְכָל יִשְׂרָאֵל לִרְאוֹת בִּרְדּוּיוֹ וְיִוָּסְרוּ מִלַּעֲשׂוֹת כָּמוֹהוּ.
וְאֶת שׁוֹרוֹ וְאֶת חֲמֹרוֹ לְאַבְּדָם, כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר (לעיל פסוק טו): וְהָיָה הַנִּלְכָּד בַּחֵרֶם יִשָּׂרֵף בָּאֵשׁ אֹתוֹ וְכָל אֲשֶׁר לוֹ.

פסוק כה
וַיִּרְגְּמוּ אֹתוֹ... **אֶבֶן** שָׁחֲלֵל אֶת הַשַּׁבָּת.
וַיִּשְׂרְפוּ אֹתָם הָאֹהֶל וְהַמַּטַּלְטְלִין.
וַיְסַקְּלוּ אֹתָם הַשּׁוֹר וְהַבְּהֵמָה.

פרק ח

פסוק ב
תָּבֹזּוּ לָכֶם וְאַל תַּחֲרִימוּ הַשָּׁלָל עוֹד.

פסוק ו
הַתְּיַקְּנוּ אוֹתָם לְשׁוֹן תִּיק, שֶׁנּוֹצִיאֵם מִתִּיק הָעִיר, דישפורי"ר בְּלַעַז (לְהוֹצִיא, לִשְׁלוֹף). וְיֵשׁ לְפוֹתְרוֹ לְשׁוֹן נְתִיקָה, כְּמוֹ (ירמיהו יב ג): הַתִּיקֵם כְּצֹאן לְטִבְחָה.

פסוק ז
וְהוֹרַשְׁתֶּם (תַּרְגּוּם:) וּתְתָרְכוּן.

פסוק ט
מִיָּם לָעַי שֶׁהָעַי מִקֶּדֶם לְבֵית אֵל, וּבֵית אֵל מִיָּם לָעַי.
וַיָּלֶן יְהוֹשֻׁעַ בְּתוֹךְ הָעָם לִהְיוֹת נָכוֹן בְּהַשְׁכָּמַת הַבֹּקֶר.

פסוק י
וַיַּעַל הוּא כְּמוֹ שֶׁאָמַר לוֹ הַמָּקוֹם, אִם הוּא עוֹבֵר לִפְנֵיהֶם עוֹבְרִין, וְאִם לָאו אֵין עוֹבְרִין.

פסוק יב
וַיִּקַּח כַּחֲמֵשֶׁת אֲלָפִים אִישׁ אוֹרֵב אַחַר אוֹרֵב, אֶחָד קָרוֹב לָעִיר מֵחֲבֵירוֹ.

פסוק יג
וַיָּשִׂימוּ הָעָם שִׂימָה זוֹ לְשׁוֹן הַזְמָנָה, סְמוּךְ לַחוֹמָה לְהִלָּחֵם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בְּבֶן הֲדַד (מלכים א כ ל): שִׂימוּ עַל הָעִיר, וַיָּשִׂימוּ.
וְאֶת עֲקֵבוֹ וְאֶת אָרְבּוֹ, כְּמוֹ (בראשית כז לו): וַיַּעְקְבֵנִי.
וַיֵּלֶךְ יְהוֹשֻׁעַ בַּלַּיְלָה הַהוּא בְּתוֹךְ הָעֵמֶק אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ (סנהדרין מד ב) שֶׁלָּן בְּעוֹמְקָהּ שֶׁל הֲלָכָה.

פסוק יד
לַמּוֹעֵד לְזְמַן הַיּוֹם, שֶׁנּוֹעֲצוּ יַחַד מֵאֶתְמוֹל בְּאוֹתוֹ שָׁעָה נֵצֵא, שֶׁהָיוּ מְנַחֲשִׁים וּמְעוֹנְנִים.

פסוק טו
וַיִּנָּגְעוּ לְשׁוֹן נֶגַע (כְּתַרְגּוּמוֹ:) וְאִתְבְּרוּ, הֶרְאוּ עַצְמָן כְּאִלּוּ הֵם נִגָּפִים לִפְנֵיהֶם.

פסוק יח
נְטֵה בַכִּידוֹן הוּא הָיָה סִימָן לְאוֹרֵב לָצֵאת מִן הַמַּאֲרָב, בְּרְאוֹתוֹ הַכִּידוֹן נָטוּי עַל הָעִיר. **כִּידוֹן** שפיד"ו בְּלַעַז (רוֹמַח, חֲנִית).

פסוק כ
יָדַיִם כֹּחַ.
וְהָעָם הַנָּס הַמִּדְבָּר יִשְׂרָאֵל שֶׁנָּסוּ אֶל הַמִּדְבָּר כְּמוֹ שֶׁאָמַר לְמַעְלָה, נָהֲפַךְ לְהִלָּחֵם אֶל הָרוֹדֵף.

פסוק כב
וְאֵלֶּה יָצְאוּ מִן הָעִיר הָאוֹרֵב שֶׁהִצִּית אֶת הָעִיר.

פסוק ל
אָז יִבְנֶה וְגוֹ' פָּרָשָׁה זוֹ כְּתוּבָה מוּקְדָּם וּמְאוּחָר, שֶׁמִּיּוֹם שֶׁעָבְרוּ אֶת הַיַּרְדֵּן עָשָׂה כֵּן.

פסוק לב
וַיִּכְתָּב־שָׁם עַל הָאֲבָנִים הֵן הֵנָּה הָאֲבָנִים הָאֲמוּרִים לְמַעְלָה, לְאַחַר מַעֲשֶׂה זֶה קִפְּלוּ (קלפו) הַסִּיד מֵעֲלֵיהֶם וְהֵבִיאוּם הַגִּלְגָּל.

פסוק לג
לְבָרֵךְ אֶת הָעָם יִשְׂרָאֵל בָּרִאשׁוֹנָה לְהַקְדִּים בְּרָכוֹת לִקְלָלוֹת: בָּרוּךְ הָאִישׁ אֲשֶׁר לֹא יַעֲשֶׂה פֶּסֶל וּמַסֵּכָה.

פרק ט

פסוק ד
וַיַּעֲשׂוּ גַּם הֵמָּה בְּעָרְמָה כְּמוֹ שֶׁעָשׂוּ בְּנֵי יַעֲקֹב בְּעָרְמָה (בראשית לד) וּבַחֲמוֹר אֲבִי שְׁכֶם שֶׁהָיָה חִוִּי, וְיוֹשְׁבֵי גִּבְעוֹן מִן הַחִוִּי הָיוּ, כְּמוֹ שֶׁאָמוּר בָּעִנְיָן.
וַיִּצְטַיָּרוּ עָשׂוּ עַצְמָם כְּהוֹלְכִים בִּשְׁלִיחוּת, לְשׁוֹן (ירמיהו מט יד): וְצִיר בַּגּוֹיִם שֻׁלַּח, וְכָל תֵּיבָה שֶׁתְּחִלַּת יְסוֹדָהּ צָד"י, כְּשֶׁהִיא מִתְפַּעֶלֶת ל' מִתְפַּעֵל, אוֹ נִתְפַּעֵל, בָּאָה טֵי"ת בְּתוֹכָהּ וְחוֹלֶקֶת אֶת אוֹתִיּוֹת שָׁרְשֵׁי הַתֵּיבָה, כְּמוֹ (בראשית מד טז): מַה נְּצְטַדָּק, מִגְּזֶרֶת צֶדֶק, שֶׁאוֹמֵר נִצְטַדֵּק, וְכֵן (דניאל ד ל): גִּשְׁמֵהּ יִצְטַבַּע, מִגְּזֶרֶת צֶבַע.
שַׂקִּים בָּלִים שֶׁיִּהְיוּ נִרְאִים כְּבָאִים מֵאֶרֶץ רְחוֹקָה.

וּמְצֹרָרִים לְשׁוֹן מְבוּקָעִים, לְשׁוֹן אֲרַמִּי: צִירְיָא דְּחִיטֵּי דְּמָצְרֵי זִיקֵי.

פסוק ה
נַקְּדִים ארשי"ץ בְּלַעַז (שְׂרוּפִים בָּעֵין צְנִימִים), לְשׁוֹן מוֹקֵד, וְכֵן תִּרְגְּמוֹ יוֹנָתָן: כְּסְנִין.

פסוק ז
אוּלַי בְּקִרְבִּי אַתָּה יוֹשֵׁב שֶׁמָּא מִיּוֹשְׁבֵי הָאָרֶץ אַתֶּם.

פסוק יב
הִצְטַיְּדְנוּ לְשׁוֹן צֵדָה, כְּשֶׁהוֹצִיאנוּהוּ לְצֵדָה לַדֶּרֶךְ.

פסוק יד
וַיִּקְחוּ הָאֲנָשִׁים מִצֵּידָם קִבְּלוּ דִּבְרֵיהֶם, שֶׁצָּדוּם בְּפִיהֶם, לְשׁוֹן (שמות כא יג): וַאֲשֶׁר לֹא צָדָה.

פרק י

פסוק יב
אָז יְדַבֵּר אָמַר שִׁירָה תַּחַת הַשֶּׁמֶשׁ, לְפִי שֶׁאָמַר לַשֶּׁמֶשׁ דּוֹם, דּוֹם מִלּוֹמַר שִׁירָה, וְכָל זְמַן שֶׁהוּא דּוֹמֵם, עוֹמֵד וְאֵינוֹ מְהַלֵּךְ, שֶׁבְּכָל עֵת הֵילּוּכוֹ הוּא אוֹמֵר שִׁירָה. וּפְשׁוּטוֹ שֶׁל מִקְרָא: דּוֹם לְשׁוֹן הַמְתָּנָה, כְּמוֹ (שמואל א יד ט): אִם כֹּה יֹאמְרוּ אֵלֵינוּ דֹּמּוּ, וְכֵן (תהלים לז ז): דֹּם לַה'.

וַיֵּרַח בְּעֵמֶק אַיָּלוֹן אוֹתוֹ פַּעַם הָיָה הַיָּרֵחַ עוֹמֵד כְּנֶגֶד עֵמֶק אַיָּלוֹן, וְהוּא רָחוֹק מִגִּבְעוֹן, שֶׁהֲרֵי גִּבְעוֹן בִּגְבוּל בִּנְיָמִין וְאַיָּלוֹן בִּגְבוּל דָּן.

פסוק יג
הֲלֹא הִיא כְתוּבָה דָּבָר זֶה נִכְתַּב בַּתּוֹרָה, שֶׁאָמַר לוֹ יַעֲקֹב לְיוֹסֵף (בראשית מח יט): וְזַרְעוֹ (שֶׁל אֶפְרַיִם) יִהְיֶה מְלֹא הַגּוֹיִם, אֵימָתַי, בְּיוֹם שֶׁעָמְדָה חַמָּה לִיהוֹשֻׁעַ, נִתְמַלֵּא כָּל הָעוֹלָם שִׁמְעוֹ שֶׁל יְהוֹשֻׁעַ, וַיַּעֲמֹד הַשֶּׁמֶשׁ בַּחֲצִי הַשָּׁמַיִם וְלֹא אָץ לָבֹא כְּיוֹם תָּמִים.

פסוק יח
גֹּלוּ גַּלְגְּלוּ אֲבָנִים אֶל פִּי הַמְּעָרָה.

פסוק כא
לֹא חָרַץ לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל הֲרֵי זֶה מִקְרָא קָצָר, לֹא חָרַץ הַחוֹרֵץ לְאִישׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת לְשׁוֹנוֹ. **חָרַץ** לְשׁוֹן דִּבּוּר הַלָּשׁוֹן, וְכֵן (שמות יא ז): לֹא יֶחֱרַץ כֶּלֶב לְשׁוֹנוֹ, וְכֵן (שמואל ב ה כד): אָז תֶּחֱרָץ, דָּוִד תִּקְרָא, תִּצְעַק קוֹל תְּשׁוּאוֹת הַמִּלְחָמָה.

פסוק מ
וְהָאֲשֵׁדוֹת מְקוֹם שְׁמֵי הַגְּבָעוֹת שׁוֹפְכִים.

פסוק מא
מִקָּדֵשׁ בַּרְנֵעַ וְעַד עַזָּה מִצַּד דְּרוֹמִית שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל הוּא, מִן הַמִּזְרָח לַמַּעֲרָב, וְלֹא הִסְפִּיק לְכִבּוֹשׁ כָּל הַמֶּצַח וְנִשְׁאַר מֵעַזָּה עַד הַיָּם, הוּא שֶׁאָמַר לְמַטָּה: זֹאת הָאָרֶץ הַנִּשְׁאֶרֶת הָעַזָּתִי וְהָאַשְׁדּוֹדִי וְגוֹ'.

פרק יא

פסוק ב
נֶגֶב כִּנְרוֹת דְּרוֹם גִּינוֹסָר.
וּבְנָפוֹת דּוֹר פִּלְכֵי דּוֹר, קונטדו"ש בְּלַעַז (חֶלְקֵי אֶרֶץ, מְחוֹזוֹת).
מִיָּם מַעֲרָבָה.

פסוק ח
מִשְׂרְפוֹת מַיִם תִּרְגֵּם יוֹנָתָן: חֲרִיצֵי יַמָּא, שְׁעוֹשִׁין חֲרִיצִין וּמֵי הַיָּם יוֹצְאִין לְתוֹכָן, וְנִשְׂרָפִין מֵחוֹם הַשֶּׁמֶשׁ וְנַעֲשִׂים מֶלַח.

פסוק יג
הָעֹמְדוֹת עַל תִּלָּם שֶׁלֹּא נֶהֶרְסָה חוֹמָתָם כְּמוֹ יְרִיחוֹ שֶׁנָּפְלָה חוֹמָתָהּ, וְכֵן הֲעִי שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (לעיל ח כח): וַיְשִׂימֶהָ תֵּל עוֹלָם שְׁמָמָה.
זוּלָתִי אֶת־חָצוֹר לְבַדָּהּ בַּמָּסוֹרֶת שְׂרָפָהּ מֹשֶׁה צִוָּה לוֹ וּמָסַר לוֹ כֵּן. (בראשית רבה וישלח):

פסוק יז
הָהָר הֶחָלָק (תַּרְגּוּם:) טוּרָא שְׁעִיעַ, מַחֲלִיק, הָהָר הֶחָלָק עַד בַּעַל גָּד בַּמֶּצַח הַמִּזְרְחִי, וְלֹא הִסְפִּיק לְכִבּוֹשׁ בְּחַיָּיו אֶת כָּל הַמֶּצַח עַד הַצָּפוֹן.
בַּעַל גָּד מֵישַׁר גָּד.

פסוק יח
יָמִים רַבִּים עָשָׂה יְהוֹשֻׁעַ בִּגְנוּתוֹ סִפֵּר הַכָּתוּב, שֶׁהָיָה מִתְכַּוֵּון לְדָחוֹת אֶת כִּבּוּשׁ הָאָרֶץ כְּדֵי לְהַאֲרִיךְ יָמָיו, לְפִי שֶׁנֶּאֱמַר (לעיל א י): וְאַתָּה תַּנְחִלֶנָּה אוֹתָם, בְּמִדְרַשׁ תַּנְחוּמָא.

פרק יב

פסוק א
אֲשֶׁר הִכּוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בִּימֵי מֹשֶׁה.

פסוק ב
וְעַד יַבֹּק הַנַּחַל שֶׁשָּׁם גְּבוּל אֶרֶץ בְּנֵי עַמּוֹן, סוֹף מֶצַר אֶרֶץ בְּנֵי עַמּוֹן, וּמִשָּׁם וָהָלְאָה הָיוּ בְּנֵי עַמּוֹן מוֹשְׁלִים.

פסוק ה
וַחֲצִי הַגִּלְעָד וּגְבוּל סִיחוֹן שָׁם הָיָה מֶצַר מֶמְשֶׁלֶת סִיחוֹן, כְּשֶׁאָמְרוּ לְמַעְלָה, שֶׁחֲצִי הַגִּלְעָד הָיָה שֶׁלּוֹ, וְזֶה חֲצִי הַשֵּׁנִי שֶׁל עוֹג.

פסוק כג
לְנַפַּת דּוֹר (תַּרְגּוּם:) לְפַלְכֵי דּוֹר.

פרק יג

פסוק א
וְהָאָרֶץ נִשְׁאָרָה הַרְבֵּה מְאֹד מִמַּה שֶּׁאָמַרְתִּי לְאַבְרָהָם נִשְׁאָרָה לִרְשָׁתָהּ, שֶׁלֹּא נִכְבְּשָׁה.

פסוק ב
גְּלִילוֹת מרקא"ש בְּלַעַז (אזורי הגבול, הסְפַר).

פסוק ג
מִן הַשִּׁיחוֹר הוּא נִילוּס, הוּא נַחַל מִצְרַיִם, הוּא סְמוּךְ לְתָחוּם מִקְצוֹעַ דְּרוֹמִית מַעֲרָבִית שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל, כְּמוֹ שֶׁאָמַר בְּ'אֵלֶּה מַסְעֵי' (במדבר לד ה), וְלָמַדְנוּ כָּאן שֶׁלֹּא כָּבַשׁ יְהוֹשֻׁעַ בְּחַיָּיו כָּל מֶצַר הַדְּרוֹמִי אֶלָּא מִמִּדְבַּר צִין, הוּא הָהָר הֶחָלָק הָעוֹלֶה שֵׂעִירָה עַד הַנִּילוּס, הוּא תְּחוּם עַזָּה הָאָמוּר לְמַעְלָה, מְקֻדֵּשׁ בַּרְנֵעַ עַד עַזָּה.
וְעַד גְּבוּל עֶקְרוֹן צָפוֹנָה הָעֶקְרוֹנִי יוֹשֵׁב עַל הַיָּם וּמִתְפַּשֵּׁט לְצַד הַצָּפוֹן יוֹתֵר מִן הָאֲחֵרִים.
לַכְּנַעֲנִי תֶּחְשָׁב מֵאֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי שֶׁנָּתַתִּי לְאַבְרָהָם הוּא.
חֲמִשָּׁה סַרְנֵי פְּלִשְׁתִּים וְגוּ' הִיא סוֹף גְּמַר הַמֶּצַר עַד הַיָּם הַגָּדוֹל שֶׁבַּמַּעֲרָב.
הָעַזָּתִי וְהָאַשְׁדּוֹדִי הָאֶשְׁקְלוֹנִי וְגוּ' שִׁשָּׁה סַרְנִים הוּא מוֹנֶה, וּמִתְחִלָּתָן קָרָאן 'חֲמִשָּׁה'. אָמַר רַבִּי יוֹנָתָן (חולין ס ב), אִידּוֹנְרִיקֵי שֶׁלָּהֶם חֲמִשָּׁה; הַחֲשׁוּבִים חֲמִשָּׁה הָיוּ, שֶׁהָעַזִּים אֵינוֹ מוֹנֶה מִן הַסַּרְנִים הַחֲשׁוּבִים. וְעוֹד יֵשׁ לְפָרֵשׁ, חֲמִשָּׁה סַרְנֵי פְּלִשְׁתִּים: הָעַזָּתִי, וְהָאַשְׁדּוֹדִי, הָאֶשְׁקְלוֹנִי, הַגִּתִּי וְהָעֶקְרוֹנִי הֵם חֲמִשָּׁה, וְעוֹד נִשְׁאַר לִכְבּוֹשׁ אֶרֶץ הָעַזִּים שֶׁאֵינָם מִן הַפְּלִשְׁתִּים.

פסוק ד
מִתֵּיטָן כָּל אֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי פָּסוּק רִאשׁוֹן מָנָה מִצַּד הַדְּרוֹמִי מִן הַמִּזְרָח לַמַּעֲרָב, וְזֶה מוֹנֶה אֶת רוֹחַב אוֹתוֹ הַמִּקְצוֹעַ הַנּוֹתָר לִיכָּבֵשׁ, כַּמָּה הוּא מִן הַדָּרוֹם לַצָּפוֹן.

מִתֵּימָן כָּל אֶרֶץ הַכְּנַעֲנִי מִתֵּימָן זוֹ מְעָרָה לַצִּידוֹנִים, עַד אֲפֵקָה עַד הָאֱמוֹרִי.

פסוק ה

וְהָאֶרֶץ הַגִּבְלִי וְכָל הַלְּבָנוֹן מִזְרַח הַשֶּׁמֶשׁ וּבַמֶּצַר מִזְרְחִי נִשְׁאָר לִכְבוֹשׁ בְּמִקְצוֹעַ הַצָּפוֹן כָּל הַלְּבָנוֹן, מִבַּעַל גָּד עַד סוֹף הַמֶּצַר, וּבְרוֹחַב מִן הַמִּזְרָח לַמַּעֲרָב עַד לְבוֹא חֲמָת, זֶהוּ כָּל מֶצַר הַצְּפוֹנִי שֶׁלְּבוֹא חֲמָת בְּמִקְצוֹעַ צְפוֹנִית מַעֲרָבִית בְּ'אֵלָה מַסְעֵי' (במדבר לד ח).

פסוק ו

אָנֹכִי אוֹרִישֵׁם אַחֲרֵי מוֹתֶךָ.

הַפֵּלָּה לְיִשְׂרָאֵל בְּנַחֲלָה וְיִכְבּוֹשׁ לְאַחַר זְמַן כָּל שֵׁבֶט וְשֵׁבֶט מַה שֶּׁנָּפַל בְּגוֹרָלוֹ.

פסוק ח

עִמּוֹ הָרְאוּבֵנִי וְהַגָּדִי עִם חֲצִי הָרִאשׁוֹן שֶׁל מְנַשֶּׁה, הָרְאוּבֵנִי וְהַגָּדִי לָקְחוּ נַחֲלָתָם.

פסוק ט

מֵעָרוֹעֵר אֲשֶׁר עַל שְׂפַת וְגוֹ' מוֹנֶה וְהוֹלֵךְ כָּל אֶרֶץ עֵבֶר הַיַּרְדֵּן, וְאַחַר כָּךְ מְפָרֵשׁ גְּבוּל כָּל שֵׁבֶט וְשֵׁבֶט וְיִתֵּן מֹשֶׁה לְמַטֵּה פְּלוֹנִי וּפְלוֹנִי.

פסוק יב

מִיֶּתֶר הָרְפָאִים שֶׁהָרַג כְּדָרְלָעֹמֶר וְהַמְּלָכִים אֲשֶׁר אִתּוֹ, כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית יד ה): וַיַּכּוּ אֶת רְפָאִים בְּעַשְׁתְּרוֹת קַרְנַיִם.

פסוק יט

בְּהַר הָעֲמֶק (תַּרְגּוּם:) בְּטוּרָא דְּמֵישָׁרָא.

פסוק כה

וַחֲצִי אֶרֶץ בְּנֵי עַמּוֹן חֲצִי מַה שֶּׁכָּבְשׁוּ מֵאֶרֶץ בְּנֵי עַמּוֹן וּמִסִּיחוֹן.

פסוק כז

הַיַּרְדֵּן וּגְבֻל יַרְדְּנָא וּתְחוּמֵיהּ הָעֲרִים עַל שְׂפָתוֹ.

פסוק כח

הֶעָרִים וְחַצְרֵיהֶם הֶעָרִים הַמּוּקָפוֹת חוֹמָה.

וְחַצְרֵיהֶם עָרֵי הַפְּרָזִי בְּלֹא חוֹמָה.

פרק יד

פסוק א

אֲשֶׁר נָחֲלוּ אוֹתָם אֲשֶׁר הִנְחִילוּ אוֹתָם.

פסוק ד
כִּי הָיוּ בְּנֵי יוֹסֵף שְׁנֵי מַטּוֹת תַּחַת שֵׁבֶט לֵוִי.

פסוק ז
כַּאֲשֶׁר עִם לְבָבִי וְלֹא כַּאֲשֶׁר עִם פִּי, שֶׁהַמְרַגְּלִים הָיוּ בְּעֵצָה אַחַת, וְיָרֵא כָּלֵב לוֹמַר לָהֶם שֶׁלֹּא יֹאמַר כְּמוֹתָם, וּכְשֶׁבָּא הִכְחִישָׁם, וְזֶהוּ שֶׁנֶּאֱמַר שָׁם (במדבר יד כד): עֵקֶב הָיְתָה רוּחַ אַחֶרֶת עִמּוֹ, שֶׁהָיָה אוֹמֵר לָהֶם אֶחָד בַּפֶּה וְאֶחָד בַּלֵּב.

פסוק י
זֶה אַרְבָּעִים וְחָמֵשׁ שָׁנָה לְמַדְנוּ שֶׁשָּׁהוּ בְּכִיבּוּשׁ הָאָרֶץ שֶׁבַע שָׁנִים, שֶׁהֲרֵי בַּשָּׁנָה הַשֵּׁנִית שָׁלַח מֹשֶׁה הַמְרַגְּלִים, נִשְׁאֲרוּ שְׁלֹשִׁים וּשְׁמֹנָה שֶׁהָלְכוּ בַּמִּדְבָּר וְשֶׁבַע שֶׁכָּבְשׁוּ, הֲרֵי אַרְבָּעִים וְחָמֵשׁ.

פסוק טו
הָאָדָם הַגָּדוֹל בָּעֲנָקִים הוּא אֲבִיהֶם שֶׁל אֲחִימָן שֵׁשַׁי וְתַלְמַי, אַרְבַּע הָיָה שְׁמוֹ. דָּבָר אַחֵר: עַל שֵׁם הָאָב וּשְׁלִשָּׁה בָּנִים, שֶׁכֵּן קוֹרֵא אוֹתָם (שם יג כב): יְלִידֵי הָעֲנָק.
וְהָאָרֶץ שָׁקְטָה מִמִּלְחָמָה מוּסָב לְעָנְיַן הָרִאשׁוֹן, לְאַחַר שֶׁבַע שֶׁכָּבְשׁוּ סְבִיבוֹתֵיהֶם, נִכְנְעוּ הָאֱמוֹרִיִּים וְלֹא נֶאֶסְפוּ עוֹד לְמִלְחָמָה עֲלֵיהֶם, לְכָךְ הִתְחִילוּ לַעֲסוֹק בְּחִילּוּק הָאָרֶץ. וּמִדְרַשׁ אַגָּדָה: הָאָדָם הַגָּדוֹל בָּעֲנָקִים הוּא אַבְרָהָם אָבִינוּ, הוּא שֶׁגָּרַם לָהֶם שֶׁהָאָרֶץ שָׁקְטָה מִמִּלְחָמָה אַרְבָּעִים שָׁנָה שֶׁנִּתְעַכְּבוּ בַּמִּדְבָּר, בְּשָׁכָר שֶׁכִּבְּדוּ אֶת הַזָּקֵן בְּקִרְיַת אַרְבַּע, שֶׁאָמְרוּ לוֹ (בראשית כג ו): נְשִׂיא אֱלֹהִים אַתָּה בְּתוֹכֵנוּ.

פרק טו

פסוק א
אֶל גְּבוּל אֱדוֹם סָמוּךְ לְמֶצַר אֱדוֹם.
נֶגְבָּה בִּתְחוּם מֶצַר דְּרוֹמִי שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל.
מִקְצֵה תֵּימָן בְּסוֹף כָּל הַמֶּצַר.

פסוק ב
וַיְהִי לָהֶם גְּבוּל מֶצַר דְּרוֹמִי שֶׁל יְהוּדָה.
מִקְצֵה יָם הַמֶּלַח הוּא מִקְצוֹעַ דְּרוֹמִית מִזְרָחִית שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בְּ'אֵלָה מַסְעֵי' (במדבר לד ג).
מִן הַלָּשׁוֹן שֶׁל יָם.

פסוק ג

וַיֵּצֵא אֶל מִנֶּגֶב לְמַעֲלֵה עַקְרַבִּים וְאֵינוֹ אוֹמֵר 'וַיֵּצֵא וְנָסַב וְתָאַר', אֶלָּא בְּמָקוֹם שֶׁחוּט שֶׁל גְּבוּל בּוֹלֵט אֶל הַחוּץ, אוֹ כּוֹנֵס לְצַד פְּנִים שֶׁאֵינוֹ הוֹלֵךְ מְכֻוָּון, וְכָאן הוּא בּוֹלֵט אֶל הַחוּץ וּבָא מִנֶּגֶב לְמַעֲלֵה עַקְרַבִּים בַּדְּרוֹם שֶׁל מַעֲלֵה עַקְרַבִּים, נִמְצָא שֶׁמַּעֲלֵה עַקְרַבִּים לִפְנִים מִן הַחוּט, וְעָבַר וּבָא לוֹ אֶל הַמַּעֲרָב.

צִנָּה לְצִן, וְכָל תֵּיבָה שֶׁצְּרִיכָה לַמַּ"ד בִּתְחִלָּתָהּ הִטִּיל לָהּ הֵ"א בְּסוֹפָהּ.

וְעָלָה כָּל מַה שֶּׁהוּא עוֹלֶה מִן הַמִּזְרָח, לְצַד יְרוּשָׁלַיִם הוּא עוֹלֶה, וּמִיְּרוּשָׁלַיִם וְהָלְאָה הוּא יוֹרֵד. כָּאן לְמַדְנוּ שֶׁיְּרוּשָׁלַיִם גְּבוֹהָה מִכָּל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. וִירוּשָׁלַיִם אֵינָהּ נִזְכֶּרֶת בְּמֶצַע זֶה, שֶׁבְּמֶצַע צְפוֹנִית שֶׁל יְהוּדָה הָיְתָה, כְּמוֹ שֶׁאָמוּר בָּעִנְיָן.

וְעָלָה מִנֶּגֶב לְקֶדֶשׁ בַּרְנֵעַ הַחוּט הוֹלֵךְ לִדְרוֹמָהּ שֶׁל קָדֵשׁ בַּרְנֵעַ, נִמְצֵאת קָדֵשׁ לִפְנִים מִן הַחוּט.

וְעָבַר חֶצְרוֹן לְצַד הַמַּעֲרָב הוּא מוֹנֶה וְהוֹלֵךְ, עַד: וְהָיוּ תֹּצְאוֹתָיו הַיָּמָּה.

פסוק ד

תֹּצְאוֹת סוֹפוֹ שֶׁל מֶצַר אֶל הַיָּם הַגָּדוֹל, שֶׁהוּא מֶצַר מַעֲרָבִי לְכָל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. נִמְצָא גְּבוּל יְהוּדָה מַחֲזִיק כָּל אָרְכָּהּ שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל מִן הַמִּזְרָח לַמַּעֲרָב, וְעוֹמֵד בִּדְרוֹמָהּ שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל.

פסוק ה

וּגְבוּל קֵדְמָה חוּט הַמְּתוּחַ לְמֶצַר מִזְרְחִי שֶׁל יְהוּדָה.

יַם הַמֶּלַח שֶׁהוּא מִקְצוֹעַ דְּרוֹמִית מִזְרְחִית לָאָרֶץ בְּ'אֵלֶּה מַסְעֵי' (במדבר שם).

עַד קְצֵה הַיַּרְדֵּן רָחְבּוֹ שֶׁל גְּבוּל יְהוּדָה אֵינוֹ אֶלָּא כְּנֶגֶד יָם הַמֶּלַח, עַד מָקוֹם שֶׁהַיַּרְדֵּן נוֹפֵל בְּיַם הַמֶּלַח, שֶׁהַיַּרְדֵּן אַף הוּא בְּמֶצַר מִזְרָח שֶׁל אֶרֶץ כְּנַעַן, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בְּ'אֵלֶּה מַסְעֵי' בְּמֶצַר מִזְרְחִי (שם לד יב): וְיָרַד הַגְּבוּל הַיַּרְדֵּנָה וְהָיוּ תֹּוצְאֹתָיו יָם הַמֶּלַח, שֶׁהוּא בְּמִקְצוֹעַ.

וּגְבוּל לִפְאַת צָפוֹנָה חוּט מֶצַר הַמְּתוּחַ לְמֶצַר צָפוֹן מִן הַמִּזְרָח לַמַּעֲרָב, מִלְּשׁוֹן יַם הַמֶּלַח מִמָּקוֹם שֶׁהַיַּרְדֵּן נוֹפֵל בּוֹ, שֶׁאָמַרְנוּ שֶׁשָּׁם כְּלָה רוֹחַב גְּבוּל מֶצַר הַמִּזְרְחִי וְעָלָה לְצַד הַמַּעֲרָב בֵּית חָגְלָה, וְעָבַר הַחוּט מִצָּפוֹן לְבֵית הָעֲרָבָה, נִמְצָא בֵּית הָעֲרָבָה בְּתוֹךְ גְּבוּל יְהוּדָה לִפְנִים מִן הַחוּט.

פסוק ו

וְעָלָה הַגְּבוּל אָבֶן בֹּהַן כָּל מַה שֶּׁהוֹלֵךְ עַד יְרוּשָׁלַיִם הוּא עוֹלֶה.

פסוק ז

וְעָלָה הַגְּבוּל דְּבִרָה מֵעֵמֶק עָכוֹר שֶׁהָיָה עֵמֶק עָכוֹר בֵּין אֶבֶן בֹּהַן לַדְּבִיר.

וְצָפוֹנָה פְּנָה אֶל הַגִּלְגָּל וּכְשֶׁמַּגִּיעַ כְּנֶגֶד הַגִּלְגָּל, מַרְחִיב הַגְּבוּל וְיוֹצֵא חוּט הַמֶּצַר לְצַד הַצָּפוֹן אֶל הַגִּלְגָּל, אֲשֶׁר הוּא נוֹכַח מַעֲלֵה אֲדֻמִּים אֲשֶׁר הַמַּעֲלֶה בְּדָרוֹם הַנַּחַל, נִמְצָא הַנַּחַל חוּץ מִן הַחוּט שֶׁלֹּא בִּגְבוּל יְהוּדָה.

מִנֶּגֶב לַנַּחַל עֵמֶק וּמִדְרוֹן הָיָה בְּלֹא מַיִם.

אֶל עֵין רֹגֵל מַעְיַן הַכּוֹבְסִים, תִּרְגֵּם יוֹנָתָן: עֵין קַצָּרָא, וְקוֹרֵא אֶת הַכּוֹבֵס רוֹגֵל, עַל שֵׁם שֶׁבּוֹעֵט אֶת בִּגְדֵי הַצֶּמֶר בְּרַגְלָיו, פּוּלוּשׁ בְּלַעַ"ז (דוֹרֵךְ־בְּרַגְלָיו).

פסוק ח

וְעָלָה וגו' גֵּי בֶן הִנֹּם עוֹדְנוּ עוֹלֶה מְעַט עַד עֵין עֵיטָם וּמִשָּׁם וָהָלְאָה הוּא יוֹרֵד, וְזֶהוּ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל בְּשִׁחִיטַת קָדָשִׁים (זבחים נד ב): סָבוּר לְמַבְנְיֵיהוּ בְּעֵין עֵיטָם שֶׁהוּא גָּבוֹהַּ מִירוּשָׁלַיִם מְעַט.

אֶל כֶּתֶף הַיְבוּסִי מִנֶּגֶב נִמְצֵאת יְרוּשָׁלַיִם חוּץ מִן הַחוּט וְאֵינָהּ בִּגְבוּל יְהוּדָה אֶלָּא בִּגְבוּל בִּנְיָמִין שֶׁהוּא בְּצָפוֹנוֹ שֶׁל יְהוּדָה.

פסוק ט

וְתָאַר לְשׁוֹן וְנָסַב בְּעוֹגֶל, כְּמוֹ (ישעיהו מד יג): וּבַמְּחוּגָה יְתָאֲרֵהוּ, וְיוֹנָתָן תִּירְגֵּם אֶת כֻּלָּם 'וְיִסְחֹר'.

וְיָצָא אֶל עָרֵי הַר עֶפְרוֹן הַחוּט יוֹצֵא לְצַד הַצָּפוֹן, וְהַגְּבוּל הִרְחִיב עַד עָרֵי הַר עֶפְרוֹן.

וְתָאַר הַגְּבוּל בַּעֲלָה אֵין זֶה לְצַד הַמַּעֲרָב, אֶלָּא הַבְּלִיטָה לְצַד צָפוֹן.

פסוק י

וְנָסַב הַגְּבוּל מִבַּעֲלָה יָמָּה עַכְשָׁיו חוֹזֵר לְמַנְיָנוֹ הָרִאשׁוֹן, מִן הַמִּזְרָח לַמַּעֲרָב.

אֶל כֶּתֶף הַר יְעָרִים מִצָּפוֹנָה שֶׁהָיָה הַחוּט בִּצְפוֹנָהּ שֶׁל הַר יְעָרִים, נִמְצָא הַר יְעָרִים בְּתוֹךְ גְּבוּל יְהוּדָה לִפְנִים מִן הַחוּט.

פסוק יא

וְהָיוּ תֹּצְאוֹת הַגְּבוּל סוֹף הַמֶּצַר.

יָמָּה אֶל יָם הַגָּדוֹל שֶׁהוּא מִצַּד מַעֲרָבִי.

פסוק יג

אֶל פִּי ה' לִיהוֹשֻׁעַ כְּמָה שֶׁאָמַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לִיהוֹשֻׁעַ.

פסוק יד

וַיֹּרֶשׁ מִשָּׁם כָּלֵב לְאַחַר מִיתַת יְהוֹשֻׁעַ, כִּי עַדַיִן בִּימֵי יְהוֹשֻׁעַ לֹא נִלְכְּדָה חֶבְרוֹן, כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר בְּסֵפֶר שׁוֹפְטִים (א כ), וְלֹא נִכְתְּבָה כָּאן אֶלָּא מִפְּנֵי הַחֲלֻקָּה.

פסוק טו
קִרְיַת סֵפֶר רַבּוֹתֵינוּ אָמְרוּ (תמורה טז א): אֵלּוּ הֲלָכוֹת שֶׁנִּשְׁתַּכְּחוּ בִּימֵי אֶבְלוֹ שֶׁל מֹשֶׁה שֶׁהֶחֱזִיר עָתְנִיאֵל בֶּן קְנַז מִפִּלְפּוּלוֹ.

פסוק יז
אֲחִי כָלֵב מֵאִמּוֹ.

פסוק יח
וַתִּצְנַח (תַּרְגּוּם:) וְאִתְרְכִינַת, הִטְתָּה עַצְמָהּ לִיפּוֹל בְּרַגְלָיו.

פסוק יט
תְּנָה לִי בְרָכָה פַּרְנָסָה.
אֶרֶץ הַנֶּגֶב חֲרֵבָה, כְּמוֹ (בראשית ח יג): חָרְבוּ פְּנֵי הָאֲדָמָה, וּמְתַרְגֵּם: נְגִיבוּ, שייקא בְּלַעַ"ז (יְבֵשָׁה), בַּיִת מְנֻגָּב מִכָּל טוּב, אָדָם שֶׁאֵין בּוֹ אֶלָּא תּוֹרָה.
נָתַתָּנִי נָתַתָּ לִי, כְּמוֹ (שם לז ד): דַּבְּרוּ לְשָׁלוֹם—דַּבֵּר אֵלָיו; (ירמיהו י כ): בָּנַי יְצָאֻנִי—יָצְאוּ מִמֶּנִּי; (מלכים א יט כא): בִּשְׁלָם־בִּשֵּׁל לָהֶם.
גֻּלּוֹת מַעְיָנוֹת.

פסוק כא
וַיִּהְיוּ הֶעָרִים מִקְצֵה לְמַטֵּה בְּנֵי יְהוּדָה בִּגְבוּל מַטֵּה יְהוּדָה, הוּא שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ (גיטין ז א): לֹא מָנָה יְהוֹשֻׁעַ אֶלָּא עֲיָירוֹת הָעוֹמְדוֹת עַל הַגְּבוּלִים.

פסוק לב
כָּל עָרִים עֶשְׂרִים וְתֵשַׁע וּבִפְרָטָן אַתָּה מוֹצֵא שְׁלֹשִׁים וּשְׁמוֹנָה, אֶלָּא אֵלֶּה הַיְתֵרוֹת נָטְלוּ בְּנֵי שִׁמְעוֹן מֵחֶבֶל בְּנֵי יְהוּדָה, וְנִזְכָּרוֹת הֵם בְּנַחֲלַת שִׁמְעוֹן: בְּאֵר שֶׁבַע, וּמוֹלָדָה, חָצַר שׁוּעָל, וָעֲצֶם, וְאֶלְתּוֹלַד, וְחָרְמָה, וְצִקְלַג, וְעַיִן וְרִמּוֹן הֲרֵי תֵּשַׁע הַיְתֵרוֹת הַמְּנוּיוֹת כָּאן.

פסוק לו
עָרִים אַרְבַּע עֶשְׂרֵה וּבִפְרָטָן חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה; אוֹמֵר אֲנִי, תַּפּוּחַ וְהָעֵינָם אֶחָד הוּא, וְזֶה פֵּירוּשׁוֹ: תַּפּוּחַ וְהָעַיִן שֶׁלּוֹ, הוּא עֵין תַּפּוּחַ הָאָמוּר בְּנַחֲלַת מְנַשֶּׁה: אֶל יוֹשְׁבֵי עֵין תַּפּוּחַ.

פסוק מז
וְהַיָּם הַגָּדוֹל וּגְבוּל נִסִּין שֶׁבַּיָּם שֶׁקּוֹרִין אישלי"ש בְּלַעַ"ז (אִיֵּי הַיָּם).

פסוק סג
לֹא יָכְלוּ בְּנֵי יְהוּדָה לְהוֹרִישָׁם שָׁנִינוּ בְּסִפְרֵי: רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן קַרְחָה אוֹמֵר: יְכוֹלִין הָיוּ, אֶלָּא שֶׁלֹּא הָיוּ רַשָּׁאִין מֵחֲמַת הַשְּׁבוּעָה שֶׁנִּשְׁבַּע אַבְרָהָם לַאֲבִימֶלֶךְ, וִיבוּסִי זֶה לֹא עַל שֵׁם

הָאוּמָה הָיָה, אֶלָּא מִגְדַּל דָּוִד שֶׁהָיָה בִּירוּשָׁלַיִם וּשְׁמוֹ יְבוּס, וּבְנֵי אוֹתוֹ מָחוֹז מִפְּלִשְׁתִּים הָיוּ, וּכְשֶׁכָּבְשׁוּ בְּנֵי יְהוּדָה אֶת יְרוּשָׁלַיִם לֹא הוֹרִישׁוּ אֶת בְּנֵי אוֹתוֹ מָחוֹז.

פרק טז

פסוק א

וַיֵּצֵא הַגּוֹרָל לִבְנֵי יוֹסֵף בְּמֶצַר צְפוֹנִי שֶׁל גְּמַר כִּיבּוּשׁוֹ שֶׁל יְהוֹשֻׁעַ נָפַל לָהֶם הַגּוֹרָל, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב לְמַטָּה: וּבְנֵי יוֹסֵף יַעֲמְדוּ עַל גְּבוּלָם מִצָּפוֹן, וְהַרְבֵּה מִן הָאָרֶץ הָיָה בֵּין בְּנֵי יְהוּדָה וּבֵין בְּנֵי יוֹסֵף, שֶׁנִּטְלוּ שְׁאָר הַשְּׁבָטִים אַחֲרֵיהֶם (רְצָה לוֹמַר, בֵּינֵיהֶם), כְּמוֹ שֶׁמָּצִינוּ בְּשֵׁבֶט בִּנְיָמִין (לקמן יח יא): וַיֵּצֵא גְּבוּל גּוֹרָלָם בֵּין בְּנֵי יְהוּדָה וּבֵין בְּנֵי יוֹסֵף.

מִיַּרְדֵּן יְרִיחוֹ לְמֵי יְרִיחוֹ מִזְּרָחָה הִתְחִיל הַגְּבוּל לַמִּזְרָח.

הַמִּדְבָּר עוֹלֶה מִירִיחוֹ אֶל הַמִּדְבָּר עוֹלֶה הַגְּבוּל מִירִיחוֹ וּבָא לוֹ לְצַד מַעֲרָב לְבֵית אֵל.

פסוק ה

מִזְרָחָה עַטְרוֹת אַדָּר לְמִזְרָח מַתְחִיל מֵעַטְרוֹת אַדָּר, וּמִשָּׁם רוֹחַב תְּחוּמוֹ עַד בֵּית חוֹרוֹן הַרִי רָחְבּוֹ.

פסוק ו

וְיָצָא הַגְּבוּל הַיָּמָּה אָרְכּוֹ הָיְתָה לְצַד הַמַּעֲרָב אֶל הַמִּכְמְתָת, מִצָּפוֹן שֶׁל הַמִּכְמְתָת הוֹלֵךְ הַחוּט.

וְנָסַב הַגְּבוּל מִתְפַּשֵּׁט רוֹחַב הַתְּחוּם לְצַד צָפוֹן, וְהַחוּט יוֹצֵא בִּבְלִיטָתוֹ בְּמִזְרָחָהּ שֶׁל תַּאֲנַת שִׁילֹה.

וְעָבַר אוֹתוֹ וְעָבַר הַגְּבוּל אֶת תַּאֲנַת שִׁילֹה, וְעָבַר הַחוּט מִמִּזְרָח שֶׁל יָנוֹחַ כָּל זֶה בְּלִיטַת הָרוֹחַב, עַד 'וְיָצָא הַיַּרְדֵּן', וְשָׁם עִיר וּשְׁמָהּ תַּפּוּחַ, וּמִשָּׁם יִסּוֹב הַחוּט לְמַדַּת אוֹרֶךְ הַגְּבוּל יָמָּה לְנַחַל קָנָה.

פסוק ט

וְהֶעָרִים הַמִּבְדָּלוֹת וְגַם זֶה עוֹד מִנַּחֲלַת אֶפְרַיִם, עָרִים הָיוּ לָהֶם מוּבְדָּלוֹת מִתְּחוּמוֹ וּמֻבְלָעוֹת בְּתוֹךְ נַחֲלַת בְּנֵי מְנַשֶּׁה.

פרק יז

פסוק א

לְמָכִיר בְּכוֹר מְנַשֶּׁה לְפִיכָךְ נָטַל תְּחִלָּה בִּימֵי מֹשֶׁה בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן, וַיְהִי לוֹ הַגִּלְעָד וְהַבָּשָׁן.

פסוק ה
וַיִּפְּלוּ חֲבְלֵי מְנַשֶּׁה עֲשָׂרָה שִׁשָּׁה לְשִׁשָּׁה בְּתֵּי אָבוֹת הַמְּנוּיִים לְמַעְלָה, וְאַרְבַּע לִבְנוֹת צְלָפְחָד, לֹא שֶׁתְּהֵא כָּל אַחַת בֵּית אָב לְעַצְמָהּ אֶלָּא שֶׁנִּטְלוּ אַרְבָּעָה חֲלָקִים, חֵלֶק שֶׁל אֲבִיהֶם שֶׁהָיָה מִיּוֹצְאֵי מִצְרַיִם, וּלְפִי מִנְיַן הַיּוֹצְאִים מִמִּצְרַיִם נִתְחַלְּקָה הָאָרֶץ וְחִלְּקוּ עִם אֶחָיו בִּנְכָסֵי חֵפֶר אָבִיו, שֶׁהָיָה גַּם הוּא מִיּוֹצְאֵי מִצְרַיִם וְשֶׁהָיָה בְּכוֹר וְנָטַל שְׁנֵי חֲלָקִים, וְעוֹד הָיָה לָהֶם חֵלֶק אֲחִי אֲבִיהֶם שֶׁמֵּת בַּמִּדְבָּר בְּלֹא בָנִים, וְנָטְלוּ נַחֲלָה בְּחֶלְקוֹ, כָּךְ אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ בְּבָבָא בַּתְרָא (קיח א), וְלֹא הוּזְקַק הַכָּתוּב לְהַשְׁמִיעֵנוּ מִנְיַן חֶלְקֵי הַבָּנוֹת, אֶלָּא לְלַמֵּד שֶׁנִּטְלוּ חֵלֶק בְּכוֹרָה וּלְהוֹדִיעַ שֶׁאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל חֵלֶק יֵרֻשָּׁה לָהֶם מֵחֻזָּקַת מֵאֲבוֹתֵיהֶם, שֶׁאִילּוּלֵי כֵּן אֵין הַבְּכוֹר נוֹטֵל בָּרָאוּי כְּבַמּוּחָזָק.

פסוק ו
וְאֶרֶץ הַגִּלְעָד שֶׁבְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן הָיְתָה לִבְנֵי מְנַשֶּׁה הַנּוֹתָרִים.

פסוק ח
אֶרֶץ תַּפּוּחַ הַכְּפָרִים וְהַחֲצֵרִים, וְתַפּוּחַ עַצְמָהּ הָעִיר הָיְתָה לִבְנֵי אֶפְרַיִם.
אֶל גְּבוּל מְנַשֶּׁה עַל מֶצַר מְנַשֶּׁה לְסוֹף גְּבוּלוֹ.

פסוק ט
עָרִים הָאֵלֶּה מִתַּפּוּחַ עַד נַחַל קָנָה לְאֶפְרַיִם הָיוּ בְּתוֹךְ עָרֵי מְנַשֶּׁה.

פסוק י
נֶגְבָּה לְאֶפְרַיִם אֶפְרַיִם נָטַל חֶלְקוֹ מִדָּרוֹם לְצַד הָאָרֶץ שֶׁבֵּין בְּנֵי יְהוּדָה לִשְׁאָר הַשְּׁבָטִים.
וְצָפוֹנָה לִמְנַשֶּׁה מְנַשֶּׁה נָטַל לְצַד צָפוֹן.

פסוק יא
שְׁלֹשֶׁת הַנָּפֶת (תַּרְגּוּם:) תְּלָתָא פְּלָכִין, וּשְׁלֹשֶׁת הַנָּפֶת' הַנִּזְכָּרִים כָּאן שֶׁל דֹּאר וְשֶׁל עֵין דּוֹר הָיוּ, כְּמוֹ שֶׁאָמוּר לְמַעְלָה בְּסֵפֶר זֶה (יב כג): מֶלֶךְ דּוֹר לְנָפַת דּוֹר, וּבְפָסוּק אַחֵר אוֹמֵר (לעיל יא ב): לְנָפַת דֹּאר מָיָם, וְכָאן כָּךְ הוּא אוֹמֵר: וְאֶת יוֹשְׁבֵי דֹּאר וּבְנוֹתֶיהָ שְׁלֹשֶׁת הַנָּפֶת שֶׁהָיוּ לָהּ.

פסוק יב
וַיּוֹאֶל וַיֹּאבֶה.

פסוק יד
וַיְדַבְּרוּ בְּנֵי יוֹסֵף שֵׁבֶט מְנַשֶּׁה.
עַד אֲשֶׁר־עַד־כֹּה בֵּרַכַנִי ה' עַד אֲשֶׁר רָאִיתָ שֶׁנִּתְרַבָּה מִנְיָנוֹ מִמִּנְיָן רִאשׁוֹן לְמִנְיָן שְׁנֵי עֶשְׂרִים אֶלֶף וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת כְּמִנְיַן 'כֹּה' בְּגִימַטְרִיָּה, בְּמִנְיָן רִאשׁוֹן אַתָּה מוֹצֵא בִּמְנַשֶּׁה בְּסֵפֶר בְּמִדְבָּר

(א לה): שְׁנַיִם וּשְׁלֹשִׁים אֶלֶף וּמָאתַיִם, וּבְפִינְחָס (שם כו לד): שְׁנַיִם וַחֲמִשִּׁים אֶלֶף וּשְׁבַע מֵאוֹת. דָּבָר אַחֵר: **עַד אֲשֶׁר עַד כֹּה** בְּרָכָה נֶאֱמְרָה לְאַבְרָהָם (בראשית טו ה): כֹּה יִהְיֶה זַרְעֶךָ, נִתְקַיְּימָה בִּי, וּלְפִי פְּשׁוּטוֹ: **עַד אֲשֶׁר עַד כֹּה** עַד אֶשֶׁר כָּךְ, כַּאֲשֶׁר אַתָּה רוֹאֶה.

פסוק טו

אִם עַם רַב אַתָּה יֵשׁ בְּךָ כֹּחַ לִכְרוֹת יְעָרוֹת וּלְפַנּוֹתָהּ, כְּעֵין שֶׁקּוֹרִין אישרטי"ר בְּלַעַז וְשָׁם תִּבְנֶה עָרִים.

וּבֵרַאתָ לְשׁוֹן כְּרִיתָה, כְּמוֹ (יחזקאל כג מז): וּבָרָא אוֹתָהֶן בְּחַרְבוֹתָם, אישרטרא"ש בְּלַעַז. אָץ דְּחוּק.

פסוק טז

לֹא יִמָּצֵא לָנוּ הָהָר כִּי אֵץ הוּא לָנוּ כַּאֲשֶׁר אָמַרְתָּ.

לֹא יִמָּצֵא לֹא יַסְפִּיק.

וְרֶכֶב בַּרְזֶל וּמַה שֶּׁאַתָּה אוֹמֵר לַעֲלוֹת הַיַּעְרָה וְלִכְבּוֹשׁ בְּאֶרֶץ הַפְּרִיזִּי וְהָרְפָאִים, עַם חָזָק הוּא אוֹתוֹ כְּנַעֲנִי וְרֶכֶב בַּרְזֶל לוֹ, וְאַל תִּתְמַהּ אִם קָרָאוֹ לַפְּרִיזִּי וּרְפָאִים כְּנַעֲנִי, כִּי כֻּלָּם בְּנֵי כְּנַעַן הָיוּ.

פסוק יח

כִּי הַר יִהְיֶה־לָּךְ אוֹתוֹ שֶׁאָמַרְתִּי לְךָ עֲלֵה לְךָ הַיַּעְרָה.

כִּי יַעַר הוּא וּבֵרַאתוֹ כִּי יַעַר הוּא וְאֵינוֹ רָאוּי אֶלָּא לְעַם רַב וְיִבָּרְאוּהוּ וְיַפְנוּהוּ.

וּבֵרַאתוֹ אַתָּה שֶׁאַתָּה עַם רַב.

וְהָיָה לְךָ תְּצְאֹתָיו כִּי תוֹרִישׁ אֶת הַכְּנַעֲנִי עַל יְדֵי שֶׁאַתָּה עַם רַב.

כִּי רֶכֶב בַּרְזֶל לוֹ וְאֵין אֶחָד מִשְּׁאָר הַשְּׁבָטִים כְּדַאי לְהִלָּחֵם בּוֹ.

כִּי חָזָק הוּא וְאַתָּה יֵשׁ בְּךָ הַיְכוֹלֶת וְתוֹרִישֶׁנּוּ, וְרַבּוֹתֵינוּ פֵּירְשׁוּ (בבא בתרא קיח א): עֲלֵה לְךָ הַיַּעְרָה, הַחְבִּיאוּ עַצְמְכֶם בַּיְּעָרוֹת שֶׁלֹּא תִּשְׁלוֹט בָּכֶם עֵין הָרָע.

פרק יח

פסוק א

וַיַּשְׁכִּינוּ שָׁם אֶת־אֹהֶל מוֹעֵד שֶׁעָשׂוּ בַּמִּדְבָּר, וְלֹא הָיָה שָׁם תִּקְרָה, אֶלָּא בַּיִת שֶׁל אֲבָנִים מִלְמַטָּן וִירִיעוֹת מִלְמַעְלָן, כָּךְ שָׁנִינוּ בְּשְׁחִיטַת קָדָשִׁים (זבחים כד ב).

וְהָאָרֶץ נִכְבְּשָׁה לְפָנֵיהֶם מִשֶּׁנִּקְבַּע הַמִּשְׁכָּן, הָיְתָה הָאָרֶץ נוֹחָה לִיכָּבֵשׁ לְפָנֵיהֶם.

פסוק ב
שִׁבְעָה שְׁבָטִים שֶׁכְּבָר קִבְּלוּ נַחֲלָתָן רְאוּבֵן וְגָד וַחֲצִי שֵׁבֶט מְנַשֶּׁה בִּימֵי מֹשֶׁה בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן, וּבְאֶרֶץ כְּנַעַן כְּבָר נָפַל גּוֹרָל לִיהוּדָה וּלְאֶפְרַיִם וְלַחֲצִי שֵׁבֶט מְנַשֶּׁה, הֲרֵי חֲמִשָּׁה שְׁבָטִים.

פסוק ג
מִתְרַפִּים מִתְרַשְּׁלִין.

פסוק ד
לַשֶּׁבֶט לְכָל שֵׁבֶט מִן הַשִּׁבְעָה.
לְפִי נַחֲלָתָם לְשִׁבְעָה חֲלָקִים וְלֹא בְּשָׁוֶה, אֶלָּא לְפִי הַשְּׁבָטִים הָרְאוּיִין לְחֶלְקָם, לָרַב לְפִי רֻבּוֹ וְלַמְּעַט לְפִי מִיעוּטוֹ, כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר כו נד): לָרַב תַּרְבֶּה נַחֲלָתוֹ וְלַמְּעַט תַּמְעִיט נַחֲלָתוֹ וְגוֹמֵר.

פסוק ה
וְהִתְחַלְּקוּ אֹתָהּ לְשִׁבְעָה חֲלָקִים אוֹתָהּ שֶׁנִּכְבְּשָׁה כְּבָר וְהָעֲתִידָה לִיכָּבֵשׁ.
יְהוּדָה יַעֲמֹד עַל גְּבוּלוֹ מִנֶּגֶב אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל שֶׁשָּׁם נָפַל לוֹ גּוֹרָל כָּל הַמֶּצַר הַדָּרוֹמִי.
וּבֵית יוֹסֵף וְגוֹ' מִצָּפוֹן צְפוֹנִי לְמַה שֶּׁנִּכְבַּשׁ כְּבָר, וְעוֹד יֵשׁ הַרְבֵּה לִכְבּוֹשׁ צַד הַמֶּצַר מִבַּעַל גַּד עַד לְבוֹא חֲמָת, שֶׁהוּא אֵצֶל הֹר הָהָר בְּמֶצַר צְפוֹנִי, וְהַשִּׁבְעָה שְׁבָטִים יְחַלְּקוּ אוֹתָהּ שֶׁבֵּין יְהוּדָה לְיוֹסֵף, וְאוֹתָהּ הָעוֹמֶדֶת לִיכָּבֵשׁ.

פסוק ו
וְיָרִיתִי וְהִשְׁלַכְתִּי, כְּמוֹ (שמות טו ד): יָרָה בַיָּם.

פסוק יב
וַיְהִי לָהֶם הַגְּבוּל לִפְאַת צָפוֹנָה וַיְהִי מֶצַר גְּבוּל הַצְּפוֹנִי שֶׁלָּהֶם מִן הַיַּרְדֵּן, שֶׁבַּמִּזְרָח מַתְחִיל הַמֶּצַר, וְעָלָה אֶל כֶּתֶף יְרִיחוֹ מִצָּפוֹן, וְעָלָה מִשָּׁם אֶל הַמַּעֲרָב אֶל עֵבֶר יְרִיחוֹ, וּמוֹשַׁךְ הַחוּט בִּצְפוֹנָהּ שֶׁל יְרִיחוֹ, נִמְצֵאת יְרִיחוֹ לִפְנִים מִן הַחוּט בְּחֵלֶק בִּנְיָמִין.
מִדְבָּרָה בֵּית אָוֶן לַמִּדְבָּר שֶׁל בֵּית אָוֶן.

פסוק יג
וְעָבַר מִשָּׁם לְצַד הַמַּעֲרָב.
לוּזָה אֶל כֶּתֶף לוּזָה נֶגְבָּה הִיא בֵּית אֵל שֶׁקְּרָאָהּ יַעֲקֹב (בראשית כח יט), וְלֹא זוֹ הִיא בֵּית אֵל שֶׁאֵצֶל הָעַי, שֶׁהֲרֵי אוֹמֵר בִּגְבוּל יוֹסֵף (לעיל טז ב): וְיָצָא מִבֵּית אֵל לוּזָה, לָמַדְנוּ שְׁשָׁנִים הָיוּ, וְלוּז לֹא בְּחֵלֶק בִּנְיָמִין הָיְתָה, שֶׁהֲרֵי חוּט הַמֶּצַר מִלּוּז וְלִפְנִים הוּא, כְּמוֹ שֶׁהוּא אוֹמֵר (פסוק יג): אֶל כֶּתֶף לוּזָה נֶגְבָּה, הַחוּט הוֹלֵךְ בִּדְרוֹמָהּ שֶׁל לוּז, נִמְצֵאת לוּז מִן הַחוּט

וְלַחוּץ, בְּנַחֲלַת בְּנֵי יוֹסֵף, וּבֵית אֵל הָיְתָה בְּחֵלֶק בִּנְיָמִין, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב לְמַטָּה בָּעִנְיָן (להלן פסוק כב).

פסוק יד

וְתָאַר הַגְּבוּל וְנָסַב לִפְאַת יָם נֶגְבָּה בְּעַטְרוֹת אַדָּר כְּלָה אוֹרֶךְ הַצְּפוֹנִי מִן הַמִּזְרָח לַמַּעֲרָב, וּמִשָּׁם נָסַב הַחוּט לִגְבוּל הַמַּעֲרָב שֶׁל בִּנְיָמִין לֵילֵךְ נֶגְבָּה מִן הַצָּפוֹן לַדָּרוֹם, חוּט הַמַּעֲרָבִית מִן הָהָר אֲשֶׁר עַל פְּנֵי בֵּית חוֹרוֹן נֶגְבָּה מִן הָהָר אֲשֶׁר בִּדְרוֹמָהּ שֶׁל בֵּית חוֹרוֹן, מִשָּׁם הָיָה מַתְחִיל מִקְצוֹעַ מַעֲרָבִית צְפוֹנִית שֶׁל בִּנְיָמִין וּבָא לוֹ הַחוּט מִצָּפוֹן לְדָרוֹם.

וְהָיוּ תֹצְאֹתָיו מִקְצוֹעַ מַעֲרָבִית דְּרוֹמִית שֶׁלּוֹ אֶל קִרְיַת יְעָרִים שֶׁל יְהוּדָה, נִמְצָא רוֹחַב גְּבוּל בִּנְיָמִין נוֹטֶל כָּל רוֹחַב הָאָרֶץ שֶׁבֵּין יְהוּדָה לְאֶפְרַיִם, גְּבוּל דְּרוֹמִי שֶׁלּוֹ עִם גְּבוּל צְפוֹנִי שֶׁל יְהוּדָה, וְשָׁם הָיְתָה יְרוּשָׁלַיִם כְּמוֹ שֶׁאָמוּר לְמַטָּה בָּעִנְיָן, לְפִיכָךְ הָיָה לִשְׁנֵי הַשְּׁבָטִים חֵלֶק בָּהּ, וּגְבוּל צְפוֹנִי שֶׁל בִּנְיָמִין וּדְרוֹמִי שֶׁל אֶפְרַיִם נוֹגְעִין זֶה בָּזֶה, וְשָׁם הָיְתָה שִׁילֹה בְּחֵלֶק אֶפְרַיִם, כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים עח ס סז): וַיִּטֹּשׁ מִשְׁכַּן שִׁילֹה וְגוֹמֵר וַיִּמְאַס בְּאֹהֶל יוֹסֵף וּבְשֵׁבֶט אֶפְרַיִם לֹא בָחָר, וְאַף לְבִנְיָמִין הָיָה בּוֹ חֵלֶק, וְכֵן שָׁנִינוּ בִּשְׁחִיטַת קָדָשִׁים (זבחים כד ב): בְּג' מְקוֹמוֹת שְׁרָתָה לָהֶם שְׁכִינָה לְיִשְׂרָאֵל, בְּשִׁילֹה וְנוֹב וּבֵית הָעוֹלָמִים, וּבְכֻלָּן לֹא שְׁרָתָה אֶלָּא בְּחֶלְקוֹ שֶׁל בִּנְיָמִין.

זֹאת פְּאַת יָם רוּחַ מַעֲרָבִי מֵעַטְרוֹת אַדָּר עַד קִרְיַת יְעָרִים.

פסוק טו

וּפְאַת נֶגְבָּה מִצַּד דְּרוֹמִי לְבִנְיָמִין וְהוּא צְפוֹנִי שֶׁל יְהוּדָה, וְכָל הַתְּחוּמִין הַמְּנוּיִין כָּאן נִמְנוּ בִּצְפוֹנָהּ שֶׁל יְהוּדָה, וְכָל מָקוֹם שֶׁכָּתוּב כָּאן 'וְיָרַד', כָּתוּב בִּיהוּדָה 'וְעָלָה', לְפִי שֶׁכָּאן הוּא מוֹנֶה מִן הַמַּעֲרָב לַמִּזְרָח, וְשָׁם מוֹנֶה מִן הַמִּזְרָח לַמַּעֲרָב.

וְיָצָא הַגְּבוּל יָמָּה אֶל יָם אֶחָד וְלֹא יָדַעְתִּי אֵיזֶה יָם הוּא.

פסוק יט

אֶל לְשׁוֹן יַם הַמֶּלַח צָפוֹנָה בִּצְפוֹנוֹ שֶׁל לָשׁוֹן, נִמְצָא כָּל הַלָּשׁוֹן בְּחֶלְקוֹ שֶׁל יְהוּדָה.

אֶל קְצֵה הַיַּרְדֵּן מָקוֹם שֶׁהַיַּרְדֵּן נוֹפֵל בְּיַם הַמֶּלַח, וְהוּא נִמְנֶה מִקְצוֹעַ מִזְרָחִית צְפוֹנִית לִיהוּדָה, וְכָאן הוּא מוֹנֶה מִקְצוֹעַ דְּרוֹמִית מִזְרָחִית לְבִנְיָמִין.

פסוק כ

וְהַיַּרְדֵּן יִגְבֹּל־אֹתוֹ לִפְאַת קֵדְמָה הַיַּרְדֵּן הָיָה לוֹ לְבִנְיָמִין מֵצַד מִזְרָחִי, שֶׁהַיַּרְדֵּן הוֹלֵךְ עַל פְּנֵי רוֹחַב כָּל גְּבוּלוֹ לְמִזְרָח.

פסוק כח
וְצֶלַע הָאֵלָף וְהַיְבוּסִי הִיא יְרוּשָׁלַיִם כָּל אַחַת עִיר לְעַצְמָהּ, וְכֵן גִּבְעַת, קִרְיַת, חֲמֵשׁ עָרִים בְּפָסוּק זֶה.

פרק יט

פסוק א
וַיֵּצֵא הַגּוֹרָל הַשֵּׁנִי שֶׁנִּי לְבִנְיָמִין, שֶׁגּוֹרָל בִּנְיָמִין הָיָה רִאשׁוֹן לְשִׁבְעָה הַשְּׁבָטִים שֶׁאָמַר יְהוֹשֻׁעַ לְשִׁלּוּחָיו וְהִתְחַלְּקוּ אוֹתָהּ לְשִׁבְעָה חֲלָקִים, שֶׁכְּבָר נָטְלוּ יְהוּדָה וְיוֹסֵף, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר שָׁם (לעיל יח ה): יְהוּדָה יַעֲמֹד עַל גְּבוּלוֹ מִנֶּגֶב וְגוֹ', מִכָּאן וְאֵילָךְ מוֹנֶה וְהוֹלֵךְ ז' גּוֹרָלוֹת.

פסוק ט
רַב מֵהֶם מִן הָרְאוּי לָהֶם.

פסוק יב
כִּסְלוֹת תָּבוֹר אוֹמֵר אֲנִי שֶׁהוּא לְשׁוֹן כְּסָלִים, פלנק"ש בְּלַעַז (צַלְעוֹת הַבְּהֵמָה), [כְּמוֹ וַיִּקְרָא ג'ד'] לֹא בְּגוּבְהוֹ וְלֹא בְּשִׁפּוּלוֹ אֶלָּא בְּשִׁפּוּלוֹ וְסָמוּךְ לְאֶמְצָעוֹ קָרוֹב לְצַד אֲחוֹרִים, וּמִלְּצַד פָּנָיו, כְּדֶרֶךְ שֶׁהַכְּסָלִים עוֹמְדוֹת בַּבְּהֵמָה, וּבְמָקוֹם שֶׁהוּא אוֹמֵר (להלן פסוק לד) אָזְנוֹת תָּבוֹר, סָמוּךְ לְרֹאשׁוֹ הוּא, בְּמָקוֹם הָאָזְנַיִם.

פסוק יג
קַדְמָה מִזְרָחָה גִּתָּה חֵפֶר מִמִּזְרָח לְגַת הַחֵפֶר, שֵׁם עִירוֹ שֶׁל יוֹנָה בֶּן אֲמִתַּי (מלכים ב יד כה).
עִתָּה קָצִין שֵׁם הָעִיר עִתָּה קָצִין.
הַמְּתֹאָר הַמּוּסָב עַל נֵעָה, כְּלוֹמַר מִשָּׁם תֹּאַר הַגְּבוּל לְנֵעָה, וְכֵן תִּרְגֵּם יוֹנָתָן: וְנָפֵיק לְרִמּוֹן וּמִתַּמָּן מִסְתְּחָר לְנֵעָה.

פסוק כט
מִבְצַר צֹר (תַּרְגּוּם:) קִרְוִין כְּרִיכָן קִרְוֵי תּוּקְפָּא.
צֹר לְשׁוֹן צוּר.
מֵחֶבֶל אַכְזִיבָה (תַּרְגּוּם:) מֵעֲדַב אַכְזִיבָה, מִגּוֹרָל כְּזִיב.

פסוק לה
וְעָרֵי מִבְצָר הָיוּ לְנַפְתָּלִי הַצַּדִּים צֵר.

פסוק מא
צָרְעָה וְאֶשְׁתָּאוֹל מִשֶּׁל יְהוּדָה הָיָה (לעיל טו לג), וְנָפַל גּוֹרָל בְּנֵי דָן סָמוּךְ לָהֶם.

פסוק מז
וַיֵּצֵא גְּבוּל בְּנֵי־דָן־מֵהֶם כָּאן נָטְלוּ קָצָת וְעוֹד נָפַל לָהֶם גּוֹרָל בְּמָקוֹם אַחֵר רָחוֹק מִגְּבוּלָם, וּשְׁאָר שְׁבָטִים מַפְסִיקִין בֵּינְתַיִם.
וַיִּלָּחֲמוּ עִם לֶשֶׁם לְאַחַר זְמַן בִּימֵי עָתְנִיאֵל בֶּן קְנַז, וּבִימֵי פֶּסֶל מִיכָה, כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר בְּסֵפֶר שׁוֹפְטִים (יח ב).
לֶשֶׁם הִיא לַיִשׁ הָאֲמוּרָה בְּסֵפֶר שׁוֹפְטִים (יח יד).

פסוק נא
אֲשֶׁר נִחֲלוּ הִנְחִילוּ.

פרק כ

פסוק ו
עַד עָמְדוֹ וְגוֹ' לַמִּשְׁפָּט אִם יִפָּטֵר מִגָּלוּת יִפָּטֵר, וְאִם יִתְחַיֵּיב גָּלוּת יַחֲזוֹר לְעִיר מִקְלָטוֹ (במדבר לה כה): וְיֵשֵׁב שָׁם עַד מוֹת הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל.

פסוק ח
וּמֵעֵבֶר לְיַרְדֵּן יְרִיחוֹ מִזְרָחָה נָתְנוּ בִּימֵי מֹשֶׁה, שֶׁנֶּאֱמַר (דברים ד מג): אֶת בֶּצֶר בַּמִּדְבָּר וְגוֹ'.

פסוק ט
הַמּוּעָדָה הַהַזְמָנָה הַיְעוּדוֹת לְכָךְ.

פרק כא

פסוק ה
וְלִבְנֵי קְהָת הַנּוֹתָרִים הֵם בְּנֵי מֹשֶׁה וּבְנֵי יִצְהָר וְחֶבְרוֹן וְעֻזִּיאֵל.
מִמִּשְׁפַּחַת מַטֵּה אֶפְרַיִם מִנַּחֲלַת שֵׁבֶט בְּנֵי אֶפְרַיִם נָפְלוּ לָהֶם אֵלֶּה הֶעָרִים, שֶׁבְּכָל שֵׁבֶט וְשֵׁבֶט נָטְלוּ, כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר (במדבר לה ח): מֵאֵת הָרַב תַּרְבּוּ וּמֵאֵת הַמְּעַט תַּמְעִיטוּ אִישׁ כְּפִי נַחֲלָתוֹ אֲשֶׁר יִנְחָלוּ יִתֵּן מֵעָרָיו לַלְוִיִּם.

פסוק ט
אֲשֶׁר יִקְרָא אֶתְהֶן בְּשֵׁם לְפִי שֶׁלֹּא הִזְכִּיר לְמַעְלָה אֶת שְׁמוֹת הֶעָרִים שֶׁנִּתְּנוּ לָהֶם, וּלְמַטָּה הוּא מְפָרֵשׁ אֶת שְׁמוֹתָם, לְכָךְ אָמַר: אֲשֶׁר יִקְרָא אֶתְהֶן בְּשֵׁם.

פסוק יח
וְאֶת עַלְמוֹן וּבְדִבְרֵי הַיָּמִים (דברי הימים א ו מה): וְאֶת עַלֶּמֶת, הִיא בַּחוּרִים, שֶׁיּוֹנָתָן (שמואל ב ג טז) מְתַרְגֵּם אוֹתָהּ: עַלְמוֹת.

אֶת מִגְרָשֶׁיהָ סְבִיבוֹתֶיהָ אַלְפַּיִם אַמָּה לְכָל רוּחַ.

פרק כב

פסוק ז
וְגַם כִּי שִׁלְּחָם יְהוֹשֻׁעַ לַחֲצִי שֵׁבֶט הַמְנַשֶּׁה, כַּאֲשֶׁר שָׁלַח אֶת בְּנֵי רְאוּבֵן וְגָד.

פסוק ח
עִם אַחֵיכֶם בְּנֵי רְאוּבֵן וּבְנֵי גָּד, וְיֵשׁ פּוֹתְרִין: **עִם אַחֵיכֶם** שֶׁנִּשְׁאֲרוּ לִשְׁמוֹר אֶת הֶעָרִים עִם הַנָּשִׁים וְהַטַּף, וְלֹא עָבְרוּ אֶת הַיַּרְדֵּן עִם הַחֲלוּצִים, גַּם הֵם נָטְלוּ חֵלֶק בַּבִּזָּה.

פסוק יב
לַעֲלוֹת עֲלֵיהֶם לַצָּבָא לְפִי שֶׁנֶּאֶסְרוּ הַבָּמוֹת מִשֶּׁנִּקְבַּע הַמִּשְׁכָּן בְּשִׁילֹה.

פסוק יט
אִם טְמֵאָה אֶרֶץ אֲחֻזַּתְכֶם שֶׁלֹּא בָּחַר הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לְהַשְׁרוֹת בָּהּ שְׁכִינָתוֹ.
וְאוֹתָנוּ אַל תִּמְרֹדוּ כְּמוֹ: וּבָנוּ אַל תִּמְרוֹדוּ.

פסוק כב
אֵל אֱלֹהִים ה' אֵל כָּל הָאֱלֹהִים הוּא ה' הַיּוֹדֵעַ כִּי לֹא בְּמֶרֶד וְגוֹמֵר, וּכְשֶׁכָּפַל לוֹמַר שְׁתֵּי פְּעָמִים אֱלֹהִים, בָּעוֹלָם הַזֶּה וּבָעוֹלָם הַבָּא.
אַל תּוֹשִׁיעֵנוּ כְּלַפֵּי שְׁכִינָה אָמְרוּ.

פסוק כג
הוּא יְבַקֵּשׁ יִפָּרַע מִמֶּנּוּ.

פסוק כד
מִדְּאָגָה מִדָּבָר מֵחֲמַת דַּאֲגַת יִרְאַת דְּבַר חֶרְפָּה עָשִׂינוּ, כְּמָה שֶׁמְּפֹרָשׁ פֶּן יֹאמְרוּ בְּנֵיכֶם מָחָר לְחָרֵף אֶת בָּנֵינוּ, כְּשֶׁיֵּלְכוּ לְהַקְרִיב בְּמִשְׁכַּן שִׁילֹה, שֶׁמָּא יֹאמְרוּ מַה לָּכֶם וְלַה', וַהֲלֹא גְּבוּל נָתַן בֵּינֵינוּ וּבֵינֵיכֶם אֶת הַיַּרְדֵּן, זוֹ דַּאֲגָתֵנוּ וְעָשִׂינוּ. כָּל 'דְּאָגָה' שֶׁבַּמִּקְרָא לְשׁוֹן יִרְאָה הוּא, כְּמוֹ (ירמיהו לח יט): אֲנִי דּוֹאֵג אֶת הַיְּהוּדִים, דְּצַדָּקְיָהוּ.

פסוק כז
כִּי עֵד הוּא שֶׁלֹּא סִילַּקְנוּ עַצְמֵנוּ מִתּוֹרַת מִזְבֵּחַ.

פסוק לג
וַיְבָרְכוּ אֱלֹהִים (תַּרְגּוּם:) וְאוֹדִיאוּ קֳדָם ה' בְּנֵי יִשְׂרָאֵל.

פסוק לד
וַיִּקְרְאוּ בְּנֵי רְאוּבֵן וּבְנֵי גָד לַמִּזְבֵּחַ כִּי עֵד הוּא הֲרֵי זֶה מִן הַמִּקְרָאוֹת הַקְּצָרִים, וְצָרִיךְ לְהוֹסִיף בּוֹ תֵּיבָה אַחַת: וַיִּקְרְאוּ בְּנֵי רְאוּבֵן וּבְנֵי גָד לַמִּזְבֵּחַ עֵד.

פרק כג

פסוק ד
רְאוּ הִפַּלְתִּי לָכֶם בְּגוֹרָל לְנַחֲלָה.
הַנִּשְׁאָרִים לִיכָּבֵשׁ.

פסוק יג
וּלְשׁוֹטֵט בְּצִדֵּיכֶם יְשׁוֹטְטוּ לָבוֹז וְלִשְׁלוֹל סְבִיבוֹתֵיכֶם.
וְלִצְנִנִים לְשׁוֹן מַחֲנוֹת, וְכֵן (יחזקאל כג כד): וּבָאוּ עָלַיִךְ הֹצֶן, כְּצִנָּה זוֹ הַמַּקֶּפֶת אֶת הָאָדָם מִשָּׁלֹשׁ רוּחוֹת, כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים ה יג): כַּצִּנָּה רָצוֹן תַּעְטְרֶנּוּ תְּסוֹבְבֶנּוּ, כְּמוֹ (שמואל א כג כו): וְשָׁאוּל וַאֲנָשָׁיו עֹטְרִים אֶל דָּוִד וְאֶל אֲנָשָׁיו, עֹטְרִים סוֹבְבִים.

פרק כד

פסוק ג
וָאַרְבֶּה אֶת זַרְעוֹ חָסַר הֵ"א, כַּמָּה מְרִיבוֹת וְנִסְיוֹנוֹת עָשִׂיתִי עִמּוֹ, עַד שֶׁלֹּא נָתַתִּי לוֹ זֶרַע.

פסוק ז
וַיָּבֵא עָלָיו אֶת הַיָּם עַל כָּל יָחִיד וְיָחִיד שֶׁבָּהֶם, שֶׁאִם הָיָה הַיָּחִיד בּוֹרֵחַ שֶׁלֹּא לִיכָּנֵס בַּיָּם, גַּל שֶׁל יָם רוֹדֵף אַחֲרָיו וְקוֹלְטוֹ.

פסוק יא
וַיִּלָּחֲמוּ בָכֶם בַּעֲלֵי יְרִיחוֹ הָאֱמוֹרִי וְהַפְּרִזִּי וְגוֹמֵר כָּל שִׁבְעָה הָעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים נִזְכָּרִין כָּאן, לְפִי שֶׁיְּרִיחוֹ עוֹמֶדֶת עַל הַסָּפָר, וְהָיְתָה נִגְרָהּ וּמַנְעוּלָהּ שֶׁל אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל נִקְבְּצוּ לְתוֹכָהּ מִכָּל שִׁבְעָה הָאוּמּוֹת גִּבּוֹרֵי הֶחָיִל.

פסוק יט
אֱלֹהִים קְדוֹשִׁים בְּרוֹב מְקוֹמוֹת נִקְרָא כָּל לְשׁוֹן רַבְּנוּת לְשׁוֹן רַבִּים, כְּמוֹ (בראשית מב ל): אֲדֹנֵי הָאָרֶץ, (שם לט כ): אֲדֹנָי יוֹסֵף, (שמות כב יד) : אִם בְּעָלָיו עִמּוֹ, (שמואל ב כ כג): אֲשֶׁר הָלְכוּ אֱלֹהִים לִפְדּוֹת, לְפִי שֶׁהַשֵּׁם הַזֶּה שֵׁם שְׁרָרָה הוּא.

פסוק כב

עֵדִים אַתֶּם בָּכֶם רְאֵה יְהוֹשֻׁעַ שֶׁעֲתִידִין לְעָרְעֵר בִּימֵי יְחֶזְקֵאל וְלוֹמַר (יחזקאל כ לב): נִהְיֶה כַּגּוֹיִם, לְפִיכָךְ הִכְבִּיד עֲלֵיהֶם עֲכָשָׁיו, וּלְכָךְ הוּשַׁב לָהֶם בִּימֵי יְחֶזְקֵאל (שם פסוקים לב לג): וְהָעֹלָה עַל רוּחֲכֶם הָיוֹ לֹא תִהְיֶה וְגוֹמֵר, חַי אֲנִי אִם לֹא בְיָד חֲזָקָה וְגוֹמֵר, כְּבָר קִבַּלְתֶּם עֲלֵיכֶם בִּימֵי יְהוֹשֻׁעַ, וְלֹא תֹאמְרוּ מַה שֶּׁקִּבַּלְנוּ עָלֵינוּ בִּימֵי מֹשֶׁה כְּדֵי לִיכָּנֵס לָאָרֶץ עָשִׂינוּ, הֲרֵי בִּימֵי יְהוֹשֻׁעַ כְּבָר נִכְנַסְתֶּם וְקִבַּלְתֶּם.

פסוק כה

וַיָּשֶׂם לוֹ חֹק וּמִשְׁפָּט בִּשְׁכֶם סִידֵּר לָהֶם שָׁם הַחֻקִּים שֶׁבַּתּוֹרָה וְקִבְּלוּ עֲלֵיהֶם.

פסוק כו

וַיִּכְתֹּב יְהוֹשֻׁעַ וְגוֹמֵר תַּרְגּוּם יוֹנָתָן: וְכָתַב יְהוֹשֻׁעַ יַת פִּתְגָמַיָּא הָאִלֵּין וְאַצְנְעִינוּן בְּסֵפֶר אוֹרָיְיתָא דַּה', וּבְמַסֹּכֶת מַכּוֹת (יא א) נֶחְלְקוּ אֱמוֹרָאִים: חַד אָמַר אֵלּוּ שְׁמוֹנָה פְּסוּקִים (דברים לד ה-יב) מִן 'וַיָּמָת משֶׁה' עַד 'לְעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל', שֶׁהֲרֵי סֵפֶר תּוֹרָה חָסֵר וְהִשְׁלִימוֹ, וְחַד אָמַר פָּרָשָׁה זוֹ שֶׁל עָרֵי מִקְלָט כָּתַב בְּסִפְרוֹ כְּמוֹ שֶׁהָיוּ כְּתוּבִים בְּסֵפֶר הַתּוֹרָה.

תַּחַת הָאַלָּה (תַּרְגּוּם:) תְּחוֹת אִילְתָא, הִיא מְזוּזוֹת הַפֶּתַח, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (מלכים א ו לא): הָאַיִל מְזוּזוֹת חֲמִשִּׁית, וּמִדָּה אַחַת לָאֵלִים, וְיֵשׁ אוֹמְרִים זוֹ הָאֵלָה אֲשֶׁר עִם שְׁכֶם, שֶׁכָּתוּב בְּיַעֲקֹב (בראשית לה ד): וַיִּטְמֹן אֹתָם יַעֲקֹב תַּחַת הָאֵלָה.

אֲשֶׁר בְּמִקְדַּשׁ ה' כְּלַפֵּי שֶׁהֵבִיאוּ שָׁם אֶת הָאָרוֹן, כְּמָה שֶׁנֶּאֱמַר לְמַעְלָה (פסוק א): וַיִּתְיַצְּבוּ לִפְנֵי הָאֱלֹהִים.

פסוק כז

הָאֶבֶן הַזֹּאת תִּהְיֶה בָּנוּ לְעֵדָה וגו' (תַּרְגּוּם:) הָא אַבְנָא הָדָא תְּהֵי לָנָא כְּתֵרִין לְוֹחֵי אֶבֶן דְּקַיְימָה אֲרֵי יָתָהּ עֲבַדְנָא לְסַהֲדוּ אֲרֵי פִּתְגָמַיָּא דְּכְתִיבִין עֲלָהּ מֵעֵין כָּל פִּתְגָמַיָּא דַּה' דְּמַלֵּיל עִמָּנָא. וְגַם יֵשׁ לְפוֹתְרוֹ כְּמַשְׁמָעוֹ, כִּי הִיא שָׁמְעָה אֶת הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי לָכֶם בִּשְׁלִיחוּתוֹ שֶׁל מָקוֹם.

פסוק ל

בְּתִמְנַת סֶרַח כָּךְ שְׁמָהּ, וּבְמָקוֹם אַחֵר (שופטים ב ט) הוּא קוֹרֵא אוֹתָהּ 'תִּמְנַת חֶרֶס', עַל שֵׁם שֶׁהֶעֱמִידוּ תְּמוּנַת הַחַמָּה עַל קִבְרוֹ (של יהושע), לוֹמַר זֶה הוּא שֶׁהֶעֱמִיד הַחַמָּה, וְכָל הָעוֹבֵר עָלֶיהָ אוֹמֵר חֶבֶל עַל זֶה שֶׁעָשָׂה דָּבָר גָּדוֹל כָּזֶה וָמֵת. וְיֵשׁ אוֹמְרִים, תִּמְנַת חֶרֶס שְׁמָהּ, וְלָמָּה נִקְרָא שְׁמָהּ תִּמְנַת סֶרַח, עַל שֵׁם שֶׁפֵּירוֹתֶיהָ מַסְרִיחִין מֵרוֹב שִׂמְּנָן.

לְהַר גָּעַשׁ מְלַמֵּד שֶׁרָעַשׁ עֲלֵיהֶם הָהָר לְהוֹרָגָם לְפִי שֶׁלֹּא הִסְפִּידוּהוּ כָּרָאוּי.

פסוק לא
הֶאֱרִיכוּ יָמִים יָמִים הֶאֱרִיכוּ, שָׁנִים לֹא הֶאֱרִיכוּ, שֶׁנֶּעֶנְשׁוּ.

פסוק לב
קָבְרוּ בִּשְׁכֶם מִשְׁכֶם גְּנָבוּהוּ, לִשְׁכֶם הֶחֱזִירוּהוּ.

פסוק לג
בְּגִבְעַת פִּינְחָס בְּנוֹ מֵהֵיכָן הָיָה לוֹ לְפִינְחָס חֵלֶק בָּאָרֶץ, שֶׁיֵּרַשׁ מֵאִשְׁתּוֹ.